

Bostadspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder på bostadsmarknaden, kommunal bostadsförmedling, kommunala allmännyttiga bostadsbolag, s.k. byggemenskaper, bostäder för unga och studenter, boenden för våldsutsatta, bostäder till nyanlända, planering för ökad trygghet i vissa bostadsområden, möjligheten att äga sin bostad, kreditgarantier på landsbygden samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

I betänkandet finns 13 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Åtgärder på bostadsmarknaden	8
Kommunal bostadsförmedling	22
Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag	23
Byggemenskaper	26
Åtgärder för fler studentbostäder	27
En ny boendeform för unga	30
Bostäder till nyanlända	32
Åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden	34
Planering för ökad trygghet	37
Bosparande för unga	39
Kreditgarantier på landsbygden	39
Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande	41
Reservationer	48
1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (M, C, L, KD)	48
2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD)	51
3. Kommunal bostadsförmedling, punkt 2 (V)	53
4. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 3 (V)	54
5. Åtgärder för fler studentbostäder, punkt 5 (M)	55
6. En ny boendeform för unga, punkt 6 (M, C, L, KD)	56
7. Bostäder till nyanlända, punkt 7 (SD)	57
8. Bostäder till nyanlända, punkt 7 (C)	58
9. Åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden, punkt 8 (C, L)	59
10. Planering för ökad trygghet, punkt 9 (SD)	60
11. Bosparande för unga, punkt 10 (SD)	61
12. Kreditgarantier på landsbygden, punkt 11 (C, KD)	62
13. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 12 (M, C)	62
Särskilt yttrande	64
Bosparande för unga, punkt 10 (C)	64
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	65
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	65
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder på bostadsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

- 2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2 och 9,
 2015/16:529 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1–3,
 2015/16:727 av Rasmus Ling och Emma Hult (båda MP),
 2015/16:844 av Hanna Westerén m.fl. (S),
 2015/16:1328 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkande 1,
 2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S) yrkande 2,
 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 20,
 2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 14 och 32,
 2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkandena 3–5,
 2015/16:2205 av Adnan Dibrani m.fl. (S),
 2015/16:2445 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1,
 2015/16:2534 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4,
 2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 8,
 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 2, 3 och 37,
 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 6,
 2015/16:3210 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 6 och 8,
 2016/17:583 av Hanna Westerén och Anna-Caren Säterberg (båda S),
 2016/17:712 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4,
 2016/17:1531 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
 2016/17:1576 av Jan Ericson (M),
 2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4,
 2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 14,
 2016/17:2150 av Håkan Bergman m.fl. (S),
 2016/17:2410 av Markus Wiechel (SD),
 2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
 2016/17:2760 av Lars Eriksson m.fl. (S),
 2016/17:2812 av Lawen Redar m.fl. (S),
 2016/17:2813 av Lawen Redar m.fl. (S),
 2016/17:3089 av Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C),
 2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 4,
 2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5, 11, 16 och 40,
 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 5, 6 och 8,
 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkandena 9, 11 och 13 samt
 2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 15, 23 och 32.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

Reservation 2 (SD)

2. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och

2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 12 och 13.

Reservation 3 (V)

3. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 8,

2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S) yrkande 1,

2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9–11,

2016/17:2776 av Teres Lindberg m.fl. (S) och

2016/17:2875 av Lawen Redar (S).

Reservation 4 (V)

4. Byggemenskaper

Riksdagen avslår motion

2016/17:2009 av Solveig Zander (C) yrkande 6.

5. Åtgärder för fler studentbostäder

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 25 och 26 samt

2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 18 och 20.

Reservation 5 (M)

6. En ny boendeform för unga

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 11 och

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 24.

Reservation 6 (M, C, L, KD)

7. Bostäder till nyanlända

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3245 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 10,

2016/17:778 av Kent Ekeröth (SD) och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 7.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

8. Åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3037 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 33 och

2016/17:3474 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 13 och 14.

Reservation 9 (C, L)

9. Planering för ökad trygghet

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6,

2016/17:1769 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6 och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkandena 4 och 5.

Reservation 10 (SD)

10. Bosparande för unga

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD) yrkande 30,

2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 18.

Reservation 11 (SD)

11. Kreditgarantier på landsbygden

Riksdagen avslår motion

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 12 (C, KD)

12. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:745 av Anders Ahlgren och Per Lodenius (båda C),

2015/16:1017 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 4 och 34,

2016/17:972 av Jamal Mouneimne och Helén Pettersson i Umeå (båda S) yrkandena 2 och 3,

2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19,

2016/17:2501 av Mats Green m.fl. (M),

2016/17:2872 av Anders Forsberg (SD) yrkande 3,

2016/17:3074 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4,

2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 21 och

2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 13 (M, C)

Stockholm den 20 april 2017

På civilutskottets vägnar

Tuve Skånberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tuve Skånberg (KD), Hillevi Larsson (S), Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Thomas Finnborg (M), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Mats Green (M), Mikael Eskilandersson (SD), Robert Hannah (L), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Lotta Johnsson Fornarve (V), Faradj Koliev (S) och Eva Lindh (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 100 motionsyrkanden med bostadspolitisk inriktning från allmänna motionstiden 2015/16 respektive 2016/17. Motionerna handlar om åtgärder på bostadsmarknaden, kommunal bostadsförmedling, kommunala allmännyttiga bostadsbolag, s.k. byggemenskaper, bostäder för unga och studenter, boenden för våldsutsatta, bostäder till nyanlända, planering för ökad trygghet i vissa bostadsområden, möjligheten att äga sin bostad, kreditgarantier på landsbygden samt innovativt, miljövänligt och hållbart byggande.

Utskottet behandlar under skilda rubriker de olika frågor som aktualiseras i motionerna. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Liberalerna (L) bytte namn hösten 2015. Partiet hette tidigare Folkpartiet liberalerna (FP). Vissa av de motioner som behandlas i betänkandet är väckta innan namnbytet. Av registreringstekniska skäl har det inte varit möjligt att på alla ställen använda den nya partibeteckningen.

Utskottets överväganden

Åtgärder på bostadsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder på bostadsmarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utredningar och uppdrag inom de aktuella områdena.

Jämför reservation 1 (M, C, L, KD) och 2 (SD).

Motionerna

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner från allmänna motionstiden med förslag om tillkännagivanden till regeringen om åtgärder på bostadsmarknaden. Motionsförslagen gäller bl.a. åtgärder för ökat bostadsbyggande, särskilda satsningar på hyresrätter, en ny egnahemsrörelse, bostäder för äldre, sänkta trösklar till bostadsmarknaden för vissa grupper i samhället samt åtgärder för minskad bostadssegregation och utveckling av vissa bostadsområden.

Nedan följer en kortfattad redovisning av motionsförslagen, först i partiernas parti- och kommittémotioner och sedan i övriga motioner.

Moderaternas parti- och kommittémotioner

I partimotion 2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. yrkande 15 föreslår Moderaterna ett tillkännagivande om att utreda vilken roll den byggda miljön har för situationer av utanförskap. Vidare föreslår de i yrkande 23 ett tillkännagivande om en översyn av uthyrningspolicyer. Motionärerna menar att vissa bostadsbolag ställer krav på bostadssökande som gör att vissa grupper har svårt att få en hyresrätt, t.ex. ungdomar med små ekonomiska marginaler. I yrkande 32 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om stadsmiljöutveckling. För att möjliggöra för kommuner och byggbolag att bygga även på mark som i dag är otillgänglig anser motionärerna att det är viktigt att staten använder infrastrukturinvesteringar effektivt och kopplat till bostadsbyggande.

I kommittémotion 2015/16:2445 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande om att reformera bostadsmarknaden på kort och lång sikt.

I kommittémotion 2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att kommunerna i sin planering måste ta hänsyn till behov av särskilda boenden, seniorboenden och trygghetsboenden för äldre.

I kommittémotion 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att bostadspolitiken särskilt ska värna långsiktiga spelregler för att främja välfungerande bygg- och bostadsmarknader. Motionärerna anser att subventioner och försök att överreglera fram en fungerande bostadsmarknad är ett historiskt misstag. De anser att det behövs färre detaljregleringar och sänkta trösklar. I yrkande 3 i samma motion föreslår de en översyn av befintlig forskning om bostadssubventioners effekter. De menar att det inom forskningen och utifrån beprövad erfarenhet saknas stöd för att subventioner kan lösa problemet med lågt byggande. Vidare föreslår de i yrkande 37 ett tillkännagivande om att ta ett helhetsgrepp för att utveckla Sveriges s.k. miljonprogramsområden genom åtgärder för fler upplåtelseformer samt att genom förtätning och funktionsblandning möjliggöra fler verksamheter, och därigenom bygga stad, för att på så sätt öka den sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarheten.

Sverigedemokraternas parti- och kommittémotioner

I kommittémotion 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkande 9 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att se över möjligheterna att öka konkurrensen på byggmarknaden. Motionärerna vill därför att regeringen utreder hur man kan öka konkurrensen och ge bättre förutsättningar för byggbolag att finansiera större byggprojekt. Motionärerna har ett motsvarande förslag i kommittémotion 2015/16:2039 yrkande 3.

Vidare föreslår de i kommittémotion 2016/17:3351 yrkande 11 ett tillkännagivande om att ge ett regionövergripande organ möjligheten att planera och stärka kommunerna i arbetet med samordnad regional bostadsplanering. De vill se en utökad och samordnad regional planering för att möta de behov som finns och för att bistå kommunerna med kompetens, vilket de menar framför allt skulle hjälpa mindre kommuner. I yrkande 13 i samma motion föreslår motionärerna även ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att tillsätta en bostads- och infrastrukturberedning. Motionärerna menar att det generellt brister i samordningen mellan olika politikområden. Motionärerna har likalydande förslag i kommittémotion 2015/16:2039 yrkandena 4 och 5.

Centerpartiets parti- och kommittémotioner

I kommittémotion 2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att hitta lösningar för att stärka hushåll med svag ekonomi på bostadsmarknaden. Motionärerna har ett liknande förslag i kommittémotion 2015/16:3210 yrkande 6 där de föreslår ett tillkännagivande om att man måste hitta lösningar för att ge stöd till hushåll med svag ekonomi att efterfråga bostäder. Motionärerna föreslår att det ska ske genom en översyn av de stödssystem som finns för ekonomiskt svaga bostadskonsumenter.

I kommittémotion 2015/16:3210 yrkande 8 föreslår Centerpartiet ett tillkännagivande om att samverkan ska stärkas mellan kommuner, regioner och landsting när det gäller bostadsplanering och infrastruktur.

Vänsterpartiets parti- och kommittémotioner

I partimotion 2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 2 föreslår Vänsterpartiet en handlingsplan mot bostadssegregation. Motionärerna anser att det krävs ett mer långsiktigt och bredare perspektiv för att bryta bostadssegregationen. Handlingsplanen bör ta fasta på tre övergripande strategier: att genom samhällsbyggande dämpa utestängning och gentrifiering, att koppla ihop staden och skapa rumslig integration samt att skapa attraktiva boende- och utomhusmiljöer. I yrkande 3 i samma motion föreslår Vänsterpartiet ett tillkännagivande om att minst hälften av de nya bostäder som byggs fram till 2020 ska vara hyresrätter. Detta mål ska komplettera regeringens långsiktiga mål om hur många bostäder som sammantaget ska byggas fram till 2020. Motionärerna har ett likalydande förslag i partimotion 2015/16:373 yrkande 2. Vidare anser Vänsterpartiet i partimotion 2016/17:1736 yrkande 14 att de allmännyttiga bostadsföretagen ställer alltför höga inkomstkrav för att acceptera nya hyresgäster. Det stänger ute många som saknar fasta och höga inkomster. Motionärerna föreslår därför att regeringen ska låta utreda vad som kan göras för att hindra bolagen från att ställa orimliga inkomstkrav. Ett likalydande förslag finns i Vänsterpartiets partimotion 2015/16:373 yrkande 9.

Liberalernas parti- och kommittémotioner

I partimotion 2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. yrkande 5 föreslår Liberalerna ett tillkännagivande om s.k. social housing. De menar att det finns nybyggnadsprojekt där kommunerna ställt krav som ligger påtagligt nära vad som brukar kallas social housing, dvs. att vissa lägenheter ska öronmärkas för låginkomsttagare. Motionärerna anser att ett införande av en sådan modell vore en så väsentlig förändring av den svenska bostadsmarknaden att det måste föregås av ett riksdagsbeslut. I yrkande 11 anser motionärerna att konkurrensen på den svenska byggmarknaden måste öka, och de föreslår därför ett tillkännagivande om att ge Konkurrensverket i uppdrag att följa upp sin tidigare genomlysning av konkurrensförhållandena på den svenska byggmarknaden med fördjupade studier som visar vad som behövs för att fler aktörer ska kunna ta plats på marknaden, både mindre bolag och utländska byggbolag. I yrkande 16 i samma motion föreslår Liberalerna ett tillkännagivande om att det behövs en särskild strategi för omvandlingar i hyresrättsdominerade områden för att främja att personer som vill äga sin bostad stannar kvar där. Motionärerna menar att detta skulle bidra till att minska bostadssegregationen. Vidare föreslår de i yrkande 40 i samma motion ett tillkännagivande om redovisningsreglerna för bostadsbolag. Enligt

förslaget bör reglerna ändras så att kommuner inte behöver skriva ned tillgångarna på objekt som i verkligheten är lönsamma.

I partimotion 2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att liberalisera bostadsmarknaden för att få fram fler bostäder och förbättra boendekedjorna för bl.a. asylsökande och nyanlända.

Kristdemokraternas parti- och kommittémotioner

Kristdemokraterna menar i kommittémotion 2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. yrkandena 5 och 6 att bristen på villor gör att bostadskedjan stelnar. De anser att regeringen bör verka för en storskalig satsning på nya bostadsområden, präglade av en egnahemstanke. Den s.k. trädgårdsstaden anges som ett gott exempel. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att ge länsstyrelserna i uppdrag att peka ut områden där helt nya stadsdelar kan byggas för att främja trädgårdsstäder (yrkande 5). Dessa områden ska sedan bebyggas med främst egenägda bostäder i form av småhus, radhus osv. I anslutning till detta föreslår motionärerna också ett tillkännagivande om att undersöka förutsättningarna för att upphandla småhus som kan erbjudas till fast pris (yrkande 6). I yrkande 8 föreslås också ett tillkännagivande om att utreda en modell för sanktionsavgifter gentemot kommuner som inte uppfyller sina planeringstal för bostadsbebyggelse i förhållande till det behov som slagits fast i den regionala planeringen.

I kommittémotion 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att tillsätta en bred bostadssocial utredning med uppdrag att utreda hur bostadsförsörjningen för utsatta grupper kan utformas.

Övriga motioner

I motion 2015/16:529 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1–3 föreslås tre tillkännagivanden. I yrkande 1 föreslår motionären att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande om att se över det totala skattetrycket på bostadsbyggandet. I yrkande 2 föreslår hon att riksdagen ska ställa sig bakom ett tillkännagivande om att se över vilken roll länsstyrelserna ska ha i byggprocessen. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att alla statliga myndigheter bör se över sina styrdokument så att dessa harmoniserar med de politiska målen om ökat bostadsbyggande.

I motion 2015/16:727 av Rasmus Ling och Emma Hult (båda MP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur ökad rörlighet på bostadsmarknaden kan främjas, hur beskattningen på olika boendeformer kan göras mer rättvis samt hur hushållens skuldsättning kan dämpas.

I motion 2015/16:844 av Hanna Westerén m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om betydelsen av ett blandat bostadsbestånd och ett aktivt främjande av nya kategoriboenden i befintliga bostadsområden.

I motion 2015/16:1328 yrkande 1 föreslår Sofia Arkelsten m.fl. (M) att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande till regeringen om att det krävs ett samlat grepp om bostadspolitiken. Motionärerna vill öka rörligheten på bostadsmarknaden och underlätta bytet mellan större och mindre bostäder med utgångspunkt i enskilda människors aktuella behov. Motionärerna har ett liknande förslag i motion 2016/17:1531 yrkande 2. I den senare motionen föreslås i yrkande 1 även ett tillkännagivande om att regeringen behöver återkomma till riksdagen med en bättre politik för bostadsmarknaden som hanterar både inlåsnings effekter och byggande.

Niklas Karlsson (S) föreslår i motion 2015/16:1873 yrkande 2 ett tillkännagivande om en begränsning av vilka inkomstkrav som allmännyttiga bostadsbolag ska kunna ställa på bostadssökande.

Markus Wiechel (SD) föreslår i motion 2015/16:2019 yrkande 14 och motion 2016/17:2410 ett tillkännagivande om en ny egnahemsrörelse. Vidare föreslår samma motionär i motion 2015/16:2019 yrkande 32 och motion 2016/17:2411 yrkande 3 ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för den s.k. småhusrörelsen.

I motion 2015/16:2205 av Adnan Dibrani m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om nyproduktion av hyresbostäder.

Börje Vestlund m.fl. (S) föreslår i motion 2015/16:2534 yrkande 4 att riksdagen ska ställa sig bakom ett tillkännagivande till regeringen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion.

I motion 2016/17:583 av Hanna Westerén och Anna-Caren Säterberg (båda S) föreslås ett tillkännagivande om byggandet av fler hyresrätter, både i städer och på landsbygden.

I motion 2016/17:712 av Lars Hjalmered (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om ökad rörlighet på bostadsmarknaden.

I motion 2016/17:1576 av Jan Ericson (M) föreslås ett tillkännagivande om att Trafikverkets makt över kommunernas planarbete ska minskas.

I motion 2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion. Motionärerna välkomnar regeringens bostadspolitik men vill samtidigt understryka vikten av att framtida investeringar kommer Stockholmsregionen till del.

I motion 2016/17:2150 av Håkan Bergman m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att öka bostadsbyggandet. De kommunägda bostadsbolagen lyfts fram som särskilt viktiga för att öka bostadsbyggandet.

I motion 2016/17:2760 av Lars Eriksson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om hur man skapar ekonomiska förutsättningar för fler att komma in på bostadsmarknaden. Motionärerna anser att finansieringsfrågorna måste få en långsiktig lösning som bör vara blocköverskridande.

I motion 2016/17:2812 av Lawen Redar m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om ungas rätt till egen bostad. Motionärerna anser att det finns för få hyresrätter och att detta drabbar framför allt unga eftersom de ofta saknar möjlighet att få bostadslån. De vill därför att fler hyresrätter byggs.

I motion 2016/17:2813 av Lawen Redar m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av upprustning, tillgänglighetsanpassning och energieffektivisering av miljonprogrammen.

I motion 2016/17:3089 av Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C) föreslås ett tillkännagivande om att se över gällande byggnormer och lagstiftning för att ge den enskilda individen ökade möjligheter att förbättra sin boendesituation genom egna arbetsinsatser.

Bostadsbyggandet

Statistiska centralbyrån (SCB) publicerade den 16 februari 2017 preliminära uppgifter om bostadsbyggandet. Den definitiva statistiken kommer att publiceras i maj 2017. Enligt rapporten började preliminärt ca 63 100 nya lägenheter byggas under 2016. Det är 34 procent fler lägenheter än året innan då 47 209 lägenheter började byggas. I flerbostadshus påbörjades ca 50 150 lägenheter under 2016, vilket är 38 procent fler än under 2015. Även småhusbyggandet ökade enligt de preliminära uppgifterna. Under 2016 påbörjades 12 950 lägenheter i småhus. Det är 20 procent fler än under 2015. Därutöver tillkommer ca 3 750 lägenheter genom påbörjad ombyggnad under 2016. Det är ungefär 460 fler än året innan. För att underlätta jämförelser mellan åren har SCB i sin prognos räknat upp siffrorna för 2016 för att på så sätt hantera den eftersläpning som finns i rapporteringen.

I februari 2017 publicerade Lantmäteriet sin årsrapport om fastighetsfakta 2016. Denna gång har man valt att särskilt fokusera på bostadsbyggandet. Informationen i rapporten i denna del är hämtad från Lantmäteriets lägenhetsregister. I lägenhetsregistret finns uppgifter om det faktiska antalet nyregistrerade bostadslägenheter som kommunerna och fastighetsägare har rapporterat in i enlighet med lagen (2006:378) om lägenhetsregister. Registret täcker alla typer av lägenheter som helt eller till en inte oväsentlig del är avsedda att användas som bostad. Registret innehåller även vissa andra grundläggande uppgifter om lägenheterna, bl.a. om antal rum och bostadsarea. Bostäderna ligger dels i flerbostadshus, dels i småhus som villor, radhus och kedjehus. En del bostäder finns även i industrier och andra lokaler. Av Lantmäteriets årsrapport för 2016 framgår att det tillkom 61 331 nya bostäder under 2016, vilket är en ökning med 18 procent jämfört med året innan. I 15 av landets 21 län är ökningen av antalet nyregistrerade bostäder tydlig. I övriga 6 län – Västra Götaland, Norrbotten, Jönköping, Gävleborg, Dalarna och Södermanland – minskade antalet nyregistreringar. Antalet lägenheter i flerbostadshus har ökat mer än antalet lägenheter i småhus.

Boverket publicerade i november 2016 sin senaste analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med en byggprognos (Boverkets indikatorer). Enligt den färdigställdes 37 600 bostäder under 2015, inräknat nettotillskott genom ombyggnad. Boverket bedömer att drygt 105 000 bostäder totalt kommer att färdigställas under 2016 och 2017, varav 48 000 bostäder under 2016 och mellan 55 000 och 60 000 under 2017. I detta ingår även

nettotillskott genom ombyggnad. När det gäller antalet påbörjade bostäder är Boverkets prognos att 67 000 bostäder kommer att påbörjas under 2017. En stor del av de prognostiserade bostäderna är flerbostadshus: under 2017 är prognosen 50 000 bostäder, varav 24 500 bostadsrätter och 25 300 hyresrätter. Boverket betonar dock att det råder osäkerhet i underlagen. Boverket bedömer att kapaciteten inom byggsektorn och troligen även inom kommunerna är det främsta hindret för byggandet i dagsläget.

Utredningen om bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande

Den 15 december 2015 lämnade utredningen om bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande (byggkonkurrensutredningen) sitt slutbetänkande Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105) till regeringen. Utredningens uppdrag var att undersöka förutsättningarna för en bättre konkurrens så att utbudet av nya bostäder långsiktigt kan anpassas till efterfrågan. Vid behov skulle utredningen föreslå åtgärder som kan förbättra konkurrensen.

Utredningen konstaterade att det finns en potential för ökad produktivitetsutveckling och att företag med mer industriella byggmetoder är viktiga. Ett mer industriellt byggande förutsätter samtidigt en större enhetlighet så att byggnader kan uppföras på en större marknad än i dag för att därigenom möjliggöra skalfördelar. Ett ökat bostadsbyggande förutsätter också att det finns produktionskapacitet. Utredningen menade vidare att nya aktörer, såväl svenska som utländska, kan öka konkurrensen även i andra byggländ genom att ha egna värdekedjor eller nya sätt att organisera dessa. Utredningen menade dock att det krävs en större enhetlighet mellan landets kommuner när det gäller plan- och markanvisningsprocesserna för att undvika fragmentering. Om en högre grad av enhetlighet och transparens uppnås ges förutsättningar för att byggnader kan upphandlas och byggas i hela landet, ansåg utredningen. Den konstaterade att för en större enhetlighet krävs det en koordination och samordning mellan kommuner och myndigheter. För att möjliggöra en större enhetlighet mellan kommuner krävs enligt utredningen också att det sker en nationell samordning om vilka åtgärder som skulle kunna skapa förutsättningar att bygga flerbostadshus som uppfyller kraven för ett slags nationellt typgodkännande. Utredningen föreslog därför att regeringen skulle ta initiativ till en nationell strategi som involverar kommunerna och som syftar till att säkerställa enhetliga kommunala krav som gör det möjligt att bygga typgodkända flerbostadshus i hela landet.

Vidare pekade utredningen på att en digitalisering av planprocessen sannolikt kan öka dess effektivitet väsentligt och dessutom ge goda förutsättningar för att främja enhetlighet och utjämna förutsättningarna för olika aktörer på byggmarknaden. Utredningen föreslog därför att regeringen skulle stödja utvecklingen mot en digital planprocess.

Betänkandet har varit ute på remiss och bereds nu inom Regeringskansliet. Några av frågorna som tas upp i betänkandet ses också över inom ramen för andra utredningar.

Arbetskraftsförsörjningen inom byggbranschen

Den 19 december 2016 lämnade två statliga samordnare sin rapport till regeringen med slutsatser och förslag om hur kompetensförsörjningen inom bostadsbyggandet kan säkras fram till 2025 (N2016/05027/PUB). Samordnarna konstaterar att det är svårt att rekrytera inom hela byggsektorn, oavsett yrke, och att den höga byggproduktion som ändå råder i dag förklaras med att andelen utländsk arbetskraft har ökat, att den arbetskraft som ändå finns arbetar under ansträngda arbetsförhållanden och att delvis nya produktionsmetoder har utvecklats. Samordnarna konstaterar att kompetensförsörjningen inte kommer att kunna lösas med enbart inhemsk arbetskraft fram till 2025 och att de ansträngda arbetsförhållanden som i dag råder inom branschen inte är hållbara i längden. Samordnarna föreslår bl.a. insatser som handlar om att tillvarata och stimulera inflödet av utländsk arbetskraft och nyanländas kompetens, ökad bostadsproduktion genom exempelvis ökat industriellt byggande och mer prefabricering, att få in och behålla fler yrkesutbildade kvinnor, satsningar och främjande av utbildningar, möjlighet till karriärskifte och vidareutbildning samt att man anpassar utbildningarna till arbetslivets krav.

Regional planering och kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Varje kommun ska enligt bostadsförsörjningslagen (2000:1383) anta riktlinjer för att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. I november 2013 beslutade riksdagen om ändringar i bostadsförsörjningslagen (prop. 2012/13:178, bet. 2013/14:CU5, rskr. 2013/14:39). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2014 och innebar att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen precisades. Nytt var att kommunerna i riktlinjerna ska redovisa hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Genom detta infördes ett regionalt perspektiv i riktlinjerna. Länsstyrelsen och andra kommuner och regionala organ ska ges möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen. Om en kommuns riktlinjer inte innehåller uppgifter om hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen ska regeringen ha möjlighet att förelägga kommunen att ta fram nya riktlinjer. Vidare innebar riksdagsbeslutet att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ska föras in i plan- och bygglagen (PBL) som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bl.a. vid planläggning. I de sammanhangen är kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen avsedda att vara ett vägledande underlag.

Hösten 2013 tillsattes Bostadsplaneringskommittén som hade i uppdrag att utreda och föreslå sådana ändringar i de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå som behövs för att

tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet. Kommittén lämnade sitt betänkande En ny regional planering – ökad samordning och bättre bostadsförsörjning (SOU 2015:59) i juni 2015 i vilket kommittén föreslog en ny regional planering för ökad samordning och bättre bostadsförsörjning. Kommittén lämnade förslag om krav på ökad samordning mellan ett antal utpekade planeringsslag (regional planering för transportinfrastruktur, tillväxt och kollektivtrafik samt kommunernas planering för bostadsförsörjning), en regional fysisk planering samt en nationell strategi för fysisk planering och bostadsförsörjning.

Den 9 februari 2017 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på hur bedömningar av bostadsbyggnadsbehovet framtagna av Boverket ska fördelas på kommunerna (dir. 2017:12). Förslaget ska tas fram i dialog med kommuner och regionala företrädare. Vidare ska utredaren föreslå ändringar i bostadsförsörjningslagen och PBL som gör det tydligt att det av kommunens översiktsplan ska framgå hur man avser att lösa de bedömda bostadsbyggnadsbehoven. Syftet är att etablera en ordning där staten gör bedömningar av behovet av nya bostäder i hela landet som kommunerna tillgodoser genom att i sin planering avsätta mark för ett bostadsbyggande som motsvarar behoven. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 september 2017.

Vad gäller länsstyrelsernas roll kan bl.a. följande nämnas. Länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2017 fått i uppdrag att för respektive kommun inom länet redovisa och bedöma om de har antagit riktlinjer för bostadsförsörjningen som uppfyller kraven i 2 § bostadsförsörjningslagen eller om de kan antas göra det under mandatperioden 2014–2018. Länsstyrelserna ska även redovisa sin bedömning av vilka effekter 2014 års ändringar i bostadsförsörjningslagen har haft på kommunernas arbete. Redovisningen ska göras inom ramen för de regionala bostadsmarknadsanalyserna som ska lämnas till Boverket senast den 15 juni 2017. Länsstyrelserna ska också redovisa arbetet med att identifiera förorenade områden som är lämpliga att sanera för att bygga bostäder. I regleringsbrevet för länsstyrelserna har också inriktningsmålen för länsstyrelsernas handläggning av överklagade ärenden enligt PBL ändrats så att ärenden som avser byggandet av permanentbostäder ska prioriteras tydligare. Vidare beslutade regeringen den 16 mars 2017 om ändringar i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion för att tydliggöra att länsstyrelserna ska verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Pågående utredningar och uppdrag

Det pågår flera utredningar och uppdrag som syftar till att skapa fler bostäder. Nedan följer en redogörelse för utredningar och uppdrag av särskild relevans för de motionsförslag som behandlas i betänkandet.

Bostadsbyggande på statlig mark

Planprocessutredningen lämnade i december 2015 över sitt slutbetänkande Bättre samarbete mellan stat och kommun – vid planering för byggande (SOU 2015:109). I betänkandet identifierade utredningen 39 kommuner där det på statlig mark fanns en möjlighet för bostadsbyggande. Den 26 januari 2017 gav regeringen en särskild utredare och förhandlingsperson i uppdrag att verka för att få till stånd bostadsbyggande på statlig mark (dir. 2017:7). I uppdraget ingår att göra en fördjupad inventering av den statliga mark som kommuner bedömt som lämplig att bygga bostäder på. I de fall förhandlaren bedömer att bostadsbyggande är lämpligt på en fastighet ska relevanta aktörer sammanföras i syfte att realisera bostadsbyggande genom försäljning eller upplåtelse av marken. Den fördjupade inventeringen ska delredovisas senast den 30 juni 2017. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 februari 2018.

Möjlighet till större exploateringar

Regeringen tillsatte den 17 november 2016 en särskild samordnare med uppgift att identifiera kommuner där det finns framtagna planer för en större mängd bostäder som av något skäl inte kan genomföras (N2016/07177/PBB). Samordnaren ska också identifiera områden som inte finns med i befintliga planer där det på längre sikt finns möjlighet till helt nya städer. Det kan t.ex. handla om platser vid nya järnvägssträckningar där staten kan hjälpa till med exempelvis infrastruktur för att fler bostäder ska byggas. Regeringens samordnare ska bl.a. identifiera en eller flera kommuner där den här typen av ny stadsbebyggelse kan passa, där det finns planer på ny stadsbildning men där planerna inte har kunnat genomföras på grund av att det t.ex. saknas relevant statlig infrastruktur eller lämplig kompetens. Samordnaren ska för regeringen presentera en eller flera lämpliga exploateringar som staten kan medverka till att få till stånd på kort respektive lång sikt. En förutsättning för att exploateringen ska kunna presenteras för regeringen är att det finns en analys av exploateringens lämplighet och långsiktiga hållbarhet utifrån ett regionalt perspektiv (i fråga om arbetsmarknad, befolkning, transportsystem och pendlingsmönster). Analyserna kan bl.a. ta sin utgångspunkt i länets regionala utvecklingsstrategi och relaterade plandokument. Samordnaren ska samråda med den s.k. Sverigeförhandlingen och med styrelsen för uppföljning m.m. av 2013 års Stockholmsförhandling samt under uppdragets genomförande informera Trafikverket som under samma tidsperiod bereder ett förslag till en ny nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 juni 2017.

Sverigeförhandlingen

Regeringen beslutade den 1 juli 2014 att tillsätta en särskild utredare och förhandlingsperson för den s.k. Sverigeförhandlingen (dir. 2014:106).

Sverigeförhandlingen har regeringens uppdrag att möjliggöra ett snabbt genomförande av nya höghastighetsjärnvägar i Sverige. I uppdraget ingår också att förhandla om åtgärder i storstäderna som ska förbättra tillgängligheten och öka bostadsbyggandet. Totalt ska infrastruktur-satsningarna runt om i Sverige möjliggöra byggandet av ca 100 000 nya bostäder. När det gäller den del av förhandlingen som avser storstadsåtgärder är staten medfinansier, medan kommunerna står för huvudkostnaden.

I början av februari 2016 inleddes förhandlingarna och flera överenskommelser har därefter nåtts. Dessa ska tecknas ned i avtal och därefter godkännas av respektive förhandlingsparts beslutande organ, dvs. av berörda kommunfullmäktige, region- eller landstingsfullmäktige och regeringen.

Förhandlingspersonen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2017.

Översyn av systemet med kreditgarantier och statliga lån

Regeringen tillsatte den 12 januari 2017 en särskild utredare som ska se över systemet med kreditgarantier och statliga lån för bostadsbyggande (dir. 2017:1). Utredaren ska utvärdera de befintliga kreditgarantierna och vid behov föreslå hur dessa ska utvecklas. I uppdraget ska utredaren särskilt analysera och vid behov lämna förslag om hur man kan säkerställa långsiktig finansiering av byggande även under tider med ekonomisk instabilitet, hur byggandet av bostäder på svaga bostadsmarknader kan underlättas och hur man kan göra det lättare för mindre byggföretag att få bostadsfinansiering för bostadsbyggande. Utredaren ska även lämna förslag på ett system med förmånliga statliga topplån för att underlätta finansieringen av nyproduktion av hyresbostäder och bostäder för studerande. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2017.

Kartläggning av hyresvärdars krav på blivande hyresgäster

I regleringsbrevet för 2017 har Boverket fått i uppdrag av regeringen att kartlägga de krav och villkor som fastighetsägare ställer på blivande hyresgäster, exempelvis inkomstkrav, inför tecknandet av ett hyreskontrakt. I redovisningen ska fastighetsägarnas krav och villkor framgå, hur stor del av hyresbeståndet kraven och villkoren omfattar, om kraven och villkoren skiljer sig åt mellan olika kommungrupper samt en analys av eventuella skillnader i påverkan på kvinnor och män. Boverket ska utifrån kartläggningen vid behov lämna förslag på åtgärder som underlättar inträdet på bostadsmarknaden och samtidigt tillvaratar fastighetsägarnas intressen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2017.

Nationell arkitekturpolicy för mer hållbara stadsmiljöer

Den 9 februari 2017 gav regeringen Boverket i uppdrag att ta fram ett underlag som tillsammans med andra underlag ska ligga till grund för en nationell

arkitekturpolicy för mer hållbara stadsmiljöer. Arkitekturpolicyn ska bl.a. bidra till att skapa mer hållbara stadsmiljöer som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer, en ökad social hållbarhet och en minskad klimatpåverkan. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 maj 2017.

Reformprogrammet för minskad segregation

I juli 2016 presenterade regeringen ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Reformprogrammet sträcker sig mellan åren 2017–2025 och fokuserar på fem politiska områden varav ett är att stärka samhällsservicen och minska bostadssegregationen. För genomförandet av programmet tillsätts en ny myndighet – Delegationen mot segregation.

Den 23 mars 2017 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att förbereda och bilda den nya myndigheten (dir. 2017:33). Delegationen ska i samverkan med kommuner, landsting, regioner, myndigheter, forskare, näringsliv och organisationer i det civila samhället verka för genomförandet av reformprogrammet genom ett långsiktigt utvecklingsarbete. Den ska bl.a. initiera och finansiera utvecklingsarbete, nätverk och erfarenhetsutbyten mellan kommuner. För ändamålet har det avsatts 50 miljoner kronor 2017. För kommande år är anslaget beräknat till 75 miljoner kronor för 2018 och 100 miljoner kronor per år från 2019 till 2025.

Kopplad till reformprogrammet är också den del av uppdraget till utredningen om en utvecklad översiktsplanering (dir. 2017:6) som avser kommunernas möjlighet att reglera upplåtelseformer, t.ex. genom en bestämmelse i en detaljplan. Bakgrunden till att regeringen beslutat om att låta utreda frågan är att även om en kommun ser ett behov av att öka andelen bostäder av en viss upplåtelseyp i ett visst område, t.ex. hyresrätter, kan detta inte göras i en detaljplan enligt gällande plan- och bygglagstiftning. Detta begränsar kommunens möjligheter att styra med vilken upplåtelseform bostäder i kommunen ska byggas, inte minst i de fall där kommunen inte äger eller ska sälja den aktuella marken. Uppdraget ska i denna del presenteras senast den 15 mars 2018.

Utskottets ställningstagande

De senaste åren har bostadsbyggandet ökat markant. Totalt påbörjades enligt SCB:s preliminära beräkningar 63 100 bostäder under 2016, vilket är en ökning med 34 procent jämfört med året innan. Inte sedan 1990 har så många nya bostäder påbörjats i Sverige. Bostadsbyggandet väntas också fortsätta öka. Under 2017 prognostiserar Boverket att 67 000 nya bostäder kommer att påbörjas. Det ökade bostadsbyggandet beror både på att regeringen för en aktiv politik men också på ansvarstagande kommuner, en byggbransch som anstränger sig och en positiv ekonomisk konjunktur som gjort det möjligt att öka byggandet runt om i landet. Samtidigt är byggtakten inte tillräckligt hög för att nå upp till de 710 000 nya bostäder som Boverket bedömer behöver byggas fram till 2025. För att nå upp till de 440 000 nya bostäder som Boverket

bedömer behövs redan till 2020 krävs en årstakt på 88 000 nya bostäder. Det krävs således fortsatta ansträngningar från såväl staten som kommunerna och byggbranschen för att få till stånd ett bostadsbyggande som är i balans. Arbetet måste nu inriktas på att sänka bostads- och byggkostnaderna, korta ledtiderna, stärka tillgången på byggbar mark och göra tillämpningen av lagstiftningen mer förutsägbar och enhetlig. Vidare måste kopplingen mellan satsningar på infrastruktur och bostadsbyggande bli tydligare. De kommuner som bidrar till bostadsbyggandet ska premieras.

För att lösa den rådande bostadsbristen krävs ett aktivt statligt engagemang. I motsats till de borgerliga partierna anser utskottet att det inte räcker med att enbart ta bort regler och sedan överlåta till marknaden att på egen hand lösa situationen. Det behövs inte bara fler bostäder utan också fler bostäder som de flesta har råd med och som är hållbara.

Utskottet vill framhålla betydelsen av en långsiktig politik som säkerställer att det finns förutsättningar för byggande även i tider när konjunkturen inte är lika gynnsam som i dag. Det är viktigt att säkerställa att det finns förutsättningar för byggande i hela landet. Långsiktighet är en förutsättning för att skapa en fungerande bostadsmarknad. För den som bygger och investerar i bostäder behöver spelreglerna vara förutsägbara och transparenta. Den som hyr eller äger sin bostad ska kunna känna sig trygg och ha möjlighet att planera sitt boende långsiktigt. Det är givetvis en fördel om beslut som påverkar bostadsmarknaden kan utgå från en bred politisk samsyn inom riksdagen. Utskottet beklagar därför att oppositionen valde att lämna de bostadspolitiska samtalen som syftade till att hitta blocköverskridande och långsiktiga lösningar.

Regeringen genomför just nu den största bostadspolitiska satsningen på 20 år. I budgetpropositionen för 2016 introducerade regeringen ett bostadspolitiskt paket med nya anslag för bl.a. investeringsstöd inriktade på hyresrätter, studentbostäder och bostäder för äldre, stöd till kommuner som bidrar till ett ökat bostadsbyggande samt stöd till fastighetsägare för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus upplåtna med hyresrätter samt av utomhusmiljöer. För 2017 uppgår anslagen för dessa åtgärder till totalt ca 5,5 miljarder kronor, vilket är betydligt mer än anslagen i tidigare alliansbudgetar. Det 22-punktsprogram som regeringen presenterade sommaren 2016 innehåller därutöver ytterligare ett flertal viktiga och omfattande åtgärder för fler bostäder.

22-punktsprogrammet bygger på de bostadspolitiska samtal som regeringen tidigare bjudit in samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna till. Detta är förslag som det finns majoritet för i riksdagen. Många av punkterna i 22-punktsprogrammet har börjat att genomföras: det pågår genomgripande översyner inom PBL-området, och ändringar har redan gjorts för att underlätta och snabba på ledtiderna, uppskavsreglerna har ändrats för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och systemet med kreditgarantier ses över. Kraven på kommunerna att planera för bostadsbyggande kommer att bli större, och den regionala samordningen

kommer att bli bättre. Därtill kommer statliga infrastruktursatsningar i högre grad att kopplas till och bidra till ökat bostadsbyggande, detta för att nämna några åtgärder. Det är ett mycket omfattande och ambitiöst program som regeringen nu genomför, och vi ser att ansträngningarna börjar ge resultat.

Det är också viktigt att det råder en mångfald på bostadsmarknaden med såväl hyresrätter som ägda bostäder. Hyresrätten som upplåtelseform fyller enligt utskottets mening en viktig funktion på bostadsmarknaden, och för att öka rörligheten för jobb och utbildning behövs fler hyresrätter. Under borgerligt styre fördes dessvärre en politik som missgynnade hyresrätten som upplåtelseform, och det genomfördes också omfattande ombildningar av hyresrätter och utförsäljningar av allmännyttan, vilket bidrog till att utbudet av hyresrätter minskade. Hyresrättens ställning som upplåtelseform behöver därför återupprättas och fler hyresrätter byggas. Det bör vara ett mål att minst hälften av de bostäder som byggs ska vara hyresrätter för att uppnå en bättre balans mellan upplåtelseformerna. Regeringen har mot den bakgrunden infört omfattande investeringsstöd för byggande av hyresrätter. Även stöd till energieffektiviseringar och renoveringar av flerbostadshus med hyresrätter har inrättats. De fulla effekterna av detta kommer att synas inom de närmaste åren. Som ett led i att stärka hyresgästernas ställning och för att sänka trösklarna till bostadsmarknaden har regeringen bl.a. gett Boverket i uppdrag att se över vilka krav hyresvärdar ställer på nya hyresgäster. Utskottet vill här framhålla att allmännyttan har ett särskilt ansvar för att inte ställa orimliga inkomstkrav.

I Sverige har vi städer och stadsdelar med segregation. Regeringens politik syftar till att bryta denna utveckling. Som ett led i detta arbete har regeringen tagit flera initiativ där Delegationen mot segregation är ett av initiativen. Regeringen har gjort omfattande satsningar som på sikt kan bidra till minskad segregation, men fortsatta ansträngningar behövs. Regeringen har därför antagit ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation och inrättat också Delegationen mot segregation som ska ha i uppgift att bidra till att lyfta socialt utsatta områden och bryta segregationsmekanismer strukturellt. Utskottet välkomnar regeringens initiativ för att komma till rätta med bostadssegregationen. Utskottet anser dock att det krävs långsiktiga och breda perspektiv för att bryta segregationen. Utskottet menar att Delegationen mot segregation ska se över hur man genom samhällsbyggande kan dämpa utestängning och gentrifiering, koppla ihop staden och skapa rumslig integration samt hur man skapar attraktiva boende- och utomhusmiljöer.

Som framgått ovan bedriver regeringen ett omfattande arbete på det bostadspolitiska området. Mot bakgrund av detta finns det inte behov av några tillkännagivanden.

Med det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsförslag som behandlas i detta avsnitt.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bl.a. att alla kommuner ska vara skyldiga att inrätta en bostadsförmedling. Utskottet hänvisar till gällande bestämmelser om att en kommun ska ordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen.

Jämför reservation 3 (V).

Motionerna

I partimotion 2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som har transparenta regler och som förmedlar de flesta allmännyttiga och privata lägenheterna. Motionärerna pekar på att endast ett fåtal kommuner i dag har en kommunal bostadsförmedling. Motionärerna har ett likalydande förslag i sin partimotion 2015/16:373 yrkande 10.

I Vänsterpartiets partimotion 2016/17:1736 yrkande 13 föreslås vidare ett tillkännagivande om att privata fastighetsägare ska vara skyldiga att fördela 80 procent av sitt bostadsbestånd, såväl lediga som nybyggda lägenheter, genom en kommunal bostadsförmedling. Motionärerna menar att detta är ett sätt för att fler ska få möjlighet att bo i privata hyresrättsbestånd och för att motverka svarthandeln med hyreskontrakt.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Om två eller flera kommuner behöver en gemensam bostadsförmedling ska dessa kommuner anordna sådan bostadsförmedling. Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under en följd av år behandlat och avstyrkt motionsförslag med krav på att alla kommuner ska inrätta bostadsförmedlingar och har vid dessa tillfällen klargjort sin inställning i denna fråga. Utskottet står fast vid det som utskottet tidigare anfört om att det bör överlåtas på kommunerna att själva överväga frågor om kommunal bostadsförmedling. Behovet av en sådan förmedlingsverksamhet måste bedömas utifrån förutsättningarna på den lokala bostadsmarknaden och förekomsten av andra sätt att förmedla kontakten mellan hyresvärdar och bostadssökande.

Utskottet ser positivt på att även lägenheter från privata hyresvärdar kan förmedlas genom kommunala bostadsförmedlingar. Förmedlingen bör emellertid inte ske genom tvång utan genom frivilligt samarbete mellan hyresvärderna och den kommunala bostadsförmedlingen. Utskottet anser därför att motionsförslaget om att privata hyresvärdar ska vara skyldiga att förmedla en viss andel av sina lägenheter genom en kommunal bostadsförmedling bör avstyrkas.

Utskottet föreslår således att samtliga motionsförslag i detta avsnitt avslås.

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om allmännyttiga kommunala bostadsbolag. Utskottet hänvisar bl.a. till en pågående utvärdering av tillämpningen av lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

Jämför reservation 4 (V).

Motionerna

I Vänsterpartiets partimotioner 2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkandena 6 och 7 och 2015/16:373 yrkandena 7 och 8 föreslås dels att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun och att regeringen bör återkomma med förslag om hur detta ska åstadkommas, dels att det bör införas ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder ägda av kommunala bolag.

I partimotion 2016/17:1736 yrkandena 9–11 finns tre förslag om tillkännagivanden som gäller olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag. Motionärerna anför att det i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsbolag finns bestämmelser som begränsar kommuners möjligheter att ta ut pengar från sina bostadsbolag för att använda till andra verksamheter. Ändå tar kommuner ut pengar från bostadsbolagen för att finansiera annan verksamhet, och det finns ingen rättslig möjlighet för kommuninvånare eller hyresgäster att förhindra överföringar av detta slag. Därför anser motionärerna att den undantagsklausul i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsbolag som möjliggör överföring av överskott som uppkommit under föregående räkenskapsår tas bort (yrkande 9). Vidare föreslår de att kommunerna ska bli skyldiga att tydligare redogöra vilka ändamål värdeöverföringen har gått till (yrkande 10). Dessutom anser de att det bör införas en regel i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget (yrkande 11).

Niklas Karlsson (S) föreslår i motion 2015/16:1873 yrkande 1 att riksdagen ställer sig bakom ett tillkännagivande till regeringen om att återinföra en

begränsning i kommunernas möjligheter att göra sig av med delar av sina allmännyttiga bostadsbestånd.

I motion 2016/17:2776 av Teres Lindberg m.fl. (S) föreslår motionärerna att det ska förtydligas att avkastningen från de kommunala bostadsbolagen ska användas för bostadssociala ändamål.

Lawen Redar (S) föreslår i motion 2016/17:2875 ett tillkännagivande om att begränsa kommunernas möjligheter att ta ut överskott från allmännyttan för att finansiera annan verksamhet. Enligt motionären medför sådana uttag att nybyggnation och underhåll av det befintliga bostadsbeståndet blir eftersatt. Hon menar att det inte minst yttrar sig i underhålls- och upprustningsbehovet av miljonprogramsområdena.

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Den 1 januari 2011 började lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag gälla. Enligt lagen ska ett kommunalt bostadsaktiebolag i allmännyttigt syfte förvalta fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt, främja bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som är ägare till bolaget och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget. De allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer och åläggas marknadsmässiga avkastningskrav, vilket innebär ett avsteg från självkostnadsprincipen och kommunallagens förbud mot att driva företag i vinstsyfte. I de fall en kommun väljer att inte utföra en bostadsförsörjningsåtgärd i egen regi ska uppdraget att utföra åtgärden lämnas med iakttagande av bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling.

Lagen innehåller även särskilda bestämmelser om värdeöverföringar från ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Kommunen har rätt till viss ersättning på tillskjutet kapital. Värdeöverföringar får emellertid inte överstiga hälften av det föregående verksamhetsårets vinst. Begränsningen av värdeöverföringar gäller inte för åtgärder inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar som främjar integration och social sammanhållning eller tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilka kommunen har ett särskilt ansvar. Begränsningen gäller inte heller för överskott från fastighetsförsäljningar som uppkommit under föregående räkenskapsår. Högst hälften av sådant överskott får delas ut utan andra begränsningar än att överföringen ska ha föregåtts av ett beslut av kommunfullmäktige. Begränsningen gäller inte heller för värdeöverföringar mellan allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag inom samma koncern.

Utskottets ställningstagande

I den senaste resultatredovisningen för utgiftsområde 18 konstaterar regeringen att det allmännyttiga bostadsbeståndet har ökat de senaste åren. Ökningen förklaras till stor del av att antalet försäljningar har minskat. I dag

utgör lägenheter i kommunala allmännyttiga bostadsbolag ca 20 procent av bostadsbeståndet. Det framgår också av resultatredovisningen att de totala värdeöverföringarna från de allmännyttiga bostadsbolagen var betydligt lägre räkenskapsåret 2014 än tidigare år. Vidare framgår det att ca 60 procent av de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen inte gjorde någon värdeöverföring alls till sina ägare.

Redan när lagen om allmännyttiga kommunala bostadsbolag trädde i kraft 2011 klargjordes det att det skulle göras en fortlöpande uppföljning av lagens tillämpning och att lagen skulle utvärderas när de nya bestämmelserna varit i kraft under en tid. Boverket har haft i uppdrag att göra löpande uppföljningar med sikte på en framtida utvärdering. I regleringsbrevet för 2017 har regeringen gett Boverket i uppdrag att utvärdera tillämpningen av lagen samt de ändringar i 12 kap. jordabalken (hyreslagen) respektive hyresförhandlingslagen (1978:304) som trädde i kraft den 1 januari 2011. Utgångspunkten för utvärderingen är de kommunala allmännyttiga bostadsbolagens roll i vilken de ska agera affärsmässigt och samtidigt vara allmännyttiga. I uppdraget ingår att uppmärksamma eventuella problem till följd av brister i lagstiftningen eller i tillämpningen av lagen och vid behov lämna förslag på åtgärder. I de fall Boverket föreslår ändringar i lagar eller förordningar ska författningsförslag lämnas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2017. Utskottet anser att Boverkets utvärdering inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen.

När det gäller motionsförslagen om att införa krav på att kommunerna ska inrätta allmännyttiga bostadsbolag och om begränsningar av kommunernas möjligheter att avyttra bolagens bostäder vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att kommunerna själva har att ta ställning till frågor om innehav och försäljning och att dessa frågor inte ska vara föremål för statlig reglering.

Utskottet föreslår således att motionsförslagen om de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen avstyrks.

Byggemenskaper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om startbidrag för s.k. byggemenskaper i enlighet med vad som föreslås i ett utredningsbetänkande. Utskottet hänvisar till att det aktuella betänkandet just nu bereds inom Regeringskansliet.

Motionen

I motion 2016/17:2009 av Solveig Zander (C) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till startbidrag för s.k. byggemenskaper i enlighet med det förslag som finns i utredningen om bostäder för äldres betänkande Bostäder att bo kvar i – Bygg för gemenskap i tillgänglighetssmarta boendemiljöer (SOU 2015:85). Motionären menar att detta skulle kunna underlätta det framtida byggandet för äldre och personer med funktionsnedsättning, bidra till att öka bostadsbyggandet och få fart på flyttkedjorna.

Förslag om startbidrag för byggemenskaper

En byggemenskap är en grupp människor som i egen regi planerar, låter bygga och använder en byggnad. I slutbetänkandet Bostäder att bo kvar i – Bygg för gemenskap i tillgänglighetssmarta boendemiljöer (SOU 2015:85) föreslog utredaren ett nytt startbidrag för byggemenskaper på upp till 300 000 kronor till föreningar som bildats för att gemensamt planera, låta bygga och flytta in i en bostadsfastighet. Bostäderna skulle enligt förslaget upplåtas med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt och behöver inte vikas för äldre personer. Stödet skulle enligt utredaren avse initiala projektkostnader fram till att byggnadskreditiv kan lämnas, t.ex. för att anlita en projektsamordnare. En förutsättning skulle vara att varje medlem i föreningen gick in med en egen insats på minst 5 000 kronor och att det skulle finnas en markanvisning eller motsvarande avtal med en fastighetsägare. Utredaren föreslog att Boverket skulle få i uppdrag att sprida information om byggemenskaper, vilken funktion de kan ha i bostadsförsörjningen och hur kommuner och bostadsföretag kan samarbeta för att främja sådana initiativ. Utredaren menade att startbidraget för byggemenskaper skulle främja ett begränsat men växande intresse från flera åldersgrupper för boendeformer som bygger på eget engagemang och gemensamt ansvar.

Betänkandet bereds just nu inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utredningsbetänkandet just nu bereds inom Regeringskansliet och anser därför att det inte finns anledning att föreslå något tillkännagivande i frågan. Motionsförslaget avstyrks således.

Åtgärder för fler studentbostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med förslag om tillkännagivanden till regeringen om behovet av åtgärder för fler studentbostäder. Utskottet hänvisar till pågående arbete och förutsätter att regeringen överväger olika åtgärder som kan bidra till ett ökat byggande utan något tillkännagivande i frågan.

Jämför reservation 5 (M).

Motionerna

I partimotion 2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) föreslås två tillkännagivanden om åtgärder för fler studentbostäder. Motionärerna anser att bristen på bostäder för studenter i vissa fall kan göra att studenter tvingas tacka nej till en utbildningsplats. Motionärerna menar att detta kan få långsiktigt negativa konsekvenser för Sveriges utbildningsnivå, konkurrenskraft och attraktivitet. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om volymmål för byggandet av studentbostäder (yrkande 18). De vill att Akademiska Hus ska ha ett tydligare bostadsuppdrag och anser att ett volymmål i bostadsbyggandet behövs för att öka deras byggande och ägande av studentbostäder. Vidare föreslår de ett tillkännagivande om att låta göra en översyn av marktillgången nära universiteten och högskolorna för att frigöra mark för studentbostäder (yrkande 20).

I kommittémotion 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 25 föreslås åtgärder för att öka byggandet av studentbostäder. Motionärerna anser att det krävs ytterligare förenklingar och lättnader i regelverket för studentbostäder och lägenheter upp till 35 kvadratmeter, bl.a. när det gäller kraven på tillgänglighet och andra byggregler. Motionärerna vill permanenta försöken vid ett antal lärosäten med att förmedla bostäder. Vidare föreslår de i yrkande 26 att en särskild förhandlare tillsätts med ett tydligt uppdrag att verka för fler studentbostäder. För att öka tillgången på mark anser motionärerna att statlig mark bör användas mer än i dag. Förhandlaren ska därför samråda med myndigheterna om deras marktillgångar och möjligheten att sälja eller hyra ut mark för bostadsbyggande för unga och studenter på lång eller kort sikt. Dessutom ska markförhandlaren samråda med byggföretag som har intresse av att bygga på den aktuella marken. Studentbostadsförhandlaren föreslås agera på orter med permanent brist på bostäder för unga och studenter.

Ändringar i plan- och bygglagstiftningen

Den 1 juli 2014 trädde ändringar i plan- och bygglagen (PBL) i kraft som innebär att avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet alltid får göras vid inredning av bostäder på högst 35 kvadratmeter på vindar. Ändringarna innebär även att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Därutöver förlängdes den maximala tiden för tidsbegränsat bygglov till 15 år, och kravet i byggprocessen på tekniskt samråd vid flyttning av vissa byggnader togs bort. Samma år beslutade riksdagen därutöver om ett antal propositioner som sammantaget innebär relativt omfattande ändringar i PBL med betydelse för bl.a. studentbostäder.

Under 2014 genomfördes även flera ändringar i Boverkets föreskrifter och allmänna råd avseende bl.a. studentbostäder. Den 1 juli 2014 trädde Boverkets ändrade byggregler (BBR21) i kraft. I avsnittet om bostadsutformning infördes lättnader för alla bostäder med en boarea om högst 35 kvadratmeter. Förändringarna innebär bl.a. att det ställs minskade krav på utrymme för funktioner som matlagning och förvaring. För studentbostäder om högst 35 kvadratmeter gjordes ytterligare ändringar i bl.a. bostadsutformningskraven.

Ändringarna i byggreglerna innebär att bostäder nu kan byggas med en boyta från ca 21 kvadratmeter och studentbostäder med en boyta från ca 16 kvadratmeter. Det har också införts en definition av begreppet studentbostad i Boverkets byggregler med innebörden att det gäller bostäder avsedda för studerande vid universitet eller högskolor.

Byggnad av studentbostäder

Av 2016 års bostadsmarknadsenkät framgår att det sammanlagt finns ca 85 800 studentbostäder i landet. I enkäten bedömer 27 av landets 43 högskolekommuner att det finns ett underskott på studentbostäder. Framför allt gäller det i de större högskolekommunerna.

Byggandet av studentbostäder har dock ökat kraftigt under den senaste femårsperioden och förväntas vara fortsatt högt. Den största ökningen har skett i Stockholm och Göteborg räknat i absoluta tal, men ett flertal högskolekommuner utanför storstadsområdena har också ökat sitt bestånd. Samtidigt har antalet studentbostäder minskat i en del kommuner till följd av att antalet studenter har minskat. En del av dessa studentbostäder har omvandlats till bostäder i det ordinarie beståndet.

I bostadsenkäten bedömer kommunerna att ca 4 000 studentbostäder kommer att påbörjas under 2016. För 2017 är siffran 6 000 bostäder. Utöver nyproduktion av bostäder tillkommer ett nettotillskott från ändringar av befintliga byggnader om drygt 200 bostäder 2016 respektive 2017.

Uppdrag till Akademiska Hus

Akademiska Hus AB är ett statligt helägt fastighetsbolag som har i uppdrag att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet. Verksamheten ska bedrivas på affärsmässiga grunder. Hösten 2014 förtydligades Akademiska Hus uppdrag till att även omfatta möjligheten att bygga och förvalta studentbostäder.

Akademiska Hus deltar tillsammans med andra aktörer bl.a. i samverkansprojektet Gbg 7000+ som verkar för att minst 7 000 studentbostäder ska byggas i Göteborg under perioden 2016–2026. Ett liknande samverkansprojekt bedrivs i Stockholms län under benämningen Sthlm 6000+ med målet att antalet studentbostäder i länet ska öka med minst 6 000 t.o.m. 2017.

I bolagets campusplaner ingår alltid planering av student- och forskarbostäder, oavsett om förslaget är att bostäder ska läggas på bolagets egen mark eller på någon annan fastighetsägares mark.

I budgetpropositionen för 2017 aviserade regeringen att förutsättningarna att ge Akademiska Hus i uppdrag att bygga, förvalta och utveckla bostadsfastigheter i samarbete med andra statliga bolag kommer att ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att byggandet av studentbostäder har ökat kraftigt under de senaste åren och förväntas vara fortsatt högt. Det är naturligtvis glädjande, men behovet av fortsatta ansträngningar från framför allt staten, kommunerna och ägarna till studentbostäderna återstår. Det råder fortfarande brist på studentbostäder på flera av landets universitets- och högskoleorter. Många studenter har åtminstone under den första studietiden fått söka tillfälliga lösningar för sitt boende med osäkra andrahandskontrakt eller som inneboende. I vissa fall kan bostadsbristen ha påverkat valet av studieort och studieinriktning eller i värsta fall lett till att man helt har avstått från att påbörja sina högskolestudier. Det är ett problem för den enskilda individen, och det är ett problem för samhället. Utskottet anser därför att det är mycket angeläget att söka lösningar som på olika sätt kan påverka utbudet av studentbostäder.

Utskottet kan samtidigt konstatera att mycket har gjorts från statligt håll de senaste åren för att få fram fler studentbostäder. Exempelvis torde de senaste årens ändringar i plan- och bygglagen och ändringarna i Boverkets byggregler, som riktade in sig på studentbostäder med en boarea på högst 35 kvadratmeter, ha bidragit till att minska kostnaderna och öka byggandet av studentbostäder. Akademiska Hus har också fått ett utökat ansvar att bidra till fler studentbostäder. Det uppdraget kan också komma att förstärkas i samarbete med andra statliga bolag.

Utskottet föreslår i sitt betänkande 2016/17:CU15 ett tillkännagivande om att det finns skäl att utreda möjligheten till ytterligare anpassningar av tillgänglighetskraven och andra lättnader i de krav som gäller för

studentbostäder. Något tillkännagivande därutöver är inte nödvändigt när det gäller studentbostäder. Utskottet förutsätter att regeringen är väl medveten om bristen på studentbostäder och överväger olika åtgärder som kan bidra till ett ökat byggande.

Utskottet föreslår således att motionsförslagen avslås.

En ny boendeform för unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att utreda en ny boendeform för unga. Utskottet anser inte att det bör införas sådana särregler för ungdomsbostäder som föreslås i motionerna.

Jämför reservation 6 (M, C, L, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att utreda en egen boendeform för unga med begränsad hyrestid där syftet är att öka utbudet av lägenheter som är överkomliga för unga. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 24.

Tillgången till bostäder för unga

I Boverkets senaste bostadsmarknadsenkät uppger 84 procent av kommunerna att de har ett underskott på bostäder för ungdomar. Det är en ökning med 8 procentenheter jämfört med året innan. 205 av de 245 kommuner som i enkäten uppger ett underskott i utbudet av bostäder för ungdomar uppger att det generellt finns få lediga bostäder i kommunen. Året innan angav 188 kommuner denna orsak till underskottet. Övriga anledningar uppges bl.a. vara att det finns för få små lägenheter och att lediga små lägenheter är för dyra för ungdomar. Särskilt stort är problemet i storstadsregionerna och i högskolekommunerna, men även många kommuner med färre än 25 000 invånare upplever brist på bostäder för unga. I de tre storstadsregionerna uppger alla kommuner utom en att de har underskott på bostäder för ungdomar, och i nästan alla högskolekommuner råder det också underskott. Bland de 171 kommuner i landet som har färre än 25 000 invånare uppger 133 kommuner att de har underskott på bostäder för ungdomar, vilket är 19 fler än året innan.

Bland de 129 kommuner som svarat att det pågår insatser i kommunen som underlättar för ungdomar att skaffa egen bostad uppger flest att det görs genom en generell satsning på bostadsbyggande som även gynnar ungdomar. Boverket noterar i sin analys att fler kommuner jämfört med året innan uppger att insatser görs genom nyproduktion eller ändring av bostäder för ungdomar.

I den förra enkäten angav 26 kommuner detta svar, och i årets enkät rörde det sig om 40 kommuner. Även antalet kommuner som uppger att insatser görs genom nyproduktion av små bostäder med låga hyror har ökat från 17 till 34 kommuner.

I enkäten uppger 45 kommuner att de har särskilda ungdomsbostäder som enbart hyrs ut till personer under en viss ålder. Under 2016 och 2017 förväntas totalt ca 2 100 särskilda ungdomsbostäder påbörjas fördelat på 33 kommuner, merparten genom nybyggnad. En stor del av dessa uppges vara privata hyresrätter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade och avstyrkte ett liknande motionsförslag våren 2015 i betänkande 2014/15:CU7. Utskottet anförde då följande:

Det finns i dag en stor brist på bostäder som är särskilt lämpliga för unga hushåll. Det gäller framför allt mindre hyreslägenheter med låg hyra. Civilutskottet anser att det är mycket angeläget att på olika sätt förbättra möjligheterna för unga att etablera sig på bostadsmarknaden. Även regeringen har framhållit att det finns behov av att se över förutsättningarna för att skapa incitament både för byggandet av små energieffektiva hyresrätter och för byggandet av studentbostäder.

De bostäder som kan vara särskilt lämpliga för unga hushåll är givetvis ibland efterfrågade även av andra hushållstyper. Flera bostadsföretag har emellertid valt att i delar av sitt bostadsbestånd erbjuda hyreskontrakt endast till personer under en viss ålder. Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät finns det omkring 4 700 sådana särskilda ungdomsbostäder i landet. I många kommuner finns det också planer på ett nytillskott av ungdomsbostäder, främst genom nybyggnad men även genom ombyggnad.

Det finns således redan i dag ett utbud av särskilda ungdomsbostäder som erbjuds av olika bostadsföretag. För dessa bostäder gäller inte några särskilda regler i hyreslagstiftningen i fråga om exempelvis begränsningar av hyrestiden. Utskottet anser inte heller att det behöver införas några sådana särregler för bostäder som är lämpliga för unga hushåll. När det gäller de byggregler som utfärdats av Boverket vill utskottet framhålla att det nyligen har genomförts ändringar som underlättar byggandet av mindre bostäder lämpliga för exempelvis unga hushåll. Det finns därför inte skäl att för närvarande överväga ytterligare ändringar enligt förslaget i motionen.

Utskottet har inte ändrat uppfattning sedan motsvarande motionsförslag behandlades och föreslår därför att riksdagen avslår motionerna.

Bostäder till nyanlända

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att nyanlända inte ska få gå före i bostadsköer och om offentliga garantier för att göra det lättare för nyanlända att få hyreskontrakt hos privata hyresvärdar. Utskottet anser bl.a. att det är viktigt att kommunerna har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadsköerna och att staten inte bör införa begränsningar som gör det svårare för kommunerna att klara sin uppgift.

Jämför reservation 7 (SD) och 8 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkande 7 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att reglerna för bostadsköer bör vara neutrala i förhållande till etnicitet och ursprung för att alla ska ha samma möjlighet att få en bostad. Motionärerna hänvisar till att det finns kommuner som låter nyanlända gå före i bostadskön. Ett liknande förslag finns i motion 2016/17:778 av Kent Ekeröth (SD) där motionären föreslår ett tillkännagivande om att asylsökande inte bör tillåtas gå före i bostadsköer.

I kommittémotion 2015/16:3245 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten för kommunerna att med statligt stöd gå in som garant för att underlätta för nyanlända att få hyreskontrakt hos privata hyresvärdar.

Kommunernas skyldighet att ta emot nyanlända för bosättning

Sedan den 1 mars 2016 då lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning trädde i kraft är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning.

Tillgången till bostäder för nyanlända

Av Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2016 framgår det att det råder underskott på bostäder i merparten av landets kommuner, såväl stora som små. Svårast är situationen för grupper som är nya på bostadsmarknaden, däribland nyanlända. 272 av landets 290 kommuner bedömer att det finns underskott på bostäder för nyanlända.

Förtur i bostadsköer

Det finns inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Fastighetsägare och bostadsföretag har således stor frihet att själva avgöra hur de hanterar

uthyrningsverksamheten. När det gäller kommunala bostadsförmedlingar får kommunerna själva besluta om vilka principer som ska gälla för förmedlingen.

I 2016 års bostadsmarknadsenkät uppgav 146 kommuner att de erbjuder någon form av förturssystem för att söka bostad. Den vanligaste orsaken, 54 procent av förturerna, är att en person har fått arbete i kommunen men har för långt att pendla. Nyanlända personer och personer som behöver en bostad med bättre tillgänglighet hör också till de grupper som ofta ges förtur.

Kommunala hyresgarantier

Kommuner kan ställa ut s.k. hyresgarantier till personer som har svårt att få en bostad med besittningsskydd trots att de har betalningsförmåga. En hyresgaranti är ett borgensåtagande från kommunens sida som omfattar en hyresgästs skyldighet att betala hyra. Om kommunen behöver gå in och betala hyran får kommunen statligt bidrag för detta. Enligt Boverket har vissa kommuner ställt ut kommunala hyresgarantier för nyanlända med statlig etableringsersättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att kommunerna har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadsköerna och att kommunerna genom ägardirektiven kan ställa krav på sina bostadsbolag om riktade insatser till särskilda grupper. Det är en flexibilitet som är viktig för kommunerna av flera skäl. Enligt utskottets mening bör staten inte införa begränsningar som gör det svårare för kommunerna att klara sin uppgift. Utskottet avstyrker därför motionsförslagen om att nyanlända inte ska få gå före i bostadsköer.

När det gäller motionsförslaget om offentliga garantier för att göra det lättare för nyanlända att få hyreskontrakt hos privata hyresvärdar vill utskottet peka på det system som redan finns med kommunala hyresgarantier. Motionen bör därför avslås.

Utskottet föreslår således att riksdagen avslår samtliga motionsförslag som behandlas i detta avsnitt.

Åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta och deras barn. Utskottet pekar bl.a. på att kommunerna har möjlighet att låta våldsutsatta gå före i kommunala bostadsköer och ge direktiv till sina bostadsbolag att göra riktade insatser till vissa grupper.

Jämför reservation 9 (C, L).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3037 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att personer som blir utsatta för våld i nära relationer måste ges förtur i bostadsköerna. Motionärerna anför att den allmänna bristen på bostäder försvårar utslussningen från kvinno- och mansjourernas skyddade boenden. Många blir därför kvar på boendet eftersom de inte har någonstans att ta vägen, samtidigt som personer med mer akuta problem inte får plats.

I kommittémotion 2016/17:3474 av Roger Haddad m.fl. (L) föreslås två tillkännagivanden. I yrkande 13 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden. Motionärerna pekar på behovet av fler skyddade boenden och jourlägenheter i hela landet och kommunernas ansvar att tillhandahålla skyddat boende till våldsutsatta och deras barn. För att förtydliga kommunernas ansvar för att säkerställa tillgången till skyddade boenden och jourlägenheter föreslås i yrkande 14 ett tillkännagivande om att lagstiftningen om kommunernas ansvar för jourlägenheter och skyddade boenden ska förtydligas. Motionärerna anser bl.a. att det vore lämpligt att skärpa bostadsförsörjningslagen så att det tydligt framgår att kommunerna i sina riktlinjer ska analysera behovet av tillfälliga boenden för våldsutsatta och deras anhöriga.

Kommunernas ansvar för att ordna boende till våldsutsatta

Som redovisats tidigare i detta betänkande ska varje kommun enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) planera för bostadsförsörjningen och redovisa detta i antagna riktlinjer. Riktlinjerna ska bl.a. bygga på en analys av bostadsbehovet för särskilda grupper. De ska innehålla uppgifter om hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen och andra kommuner och regionala organ ska ges möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen.

De kommunala allmännyttiga bostadsbolagen är ett verktyg för kommunernas bostadsförsörjning. Genom ägardirektiven kan kommunen styra de allmännyttiga bostadsbolagen så att bostadsförsörjningen i kommunen säkerställs. Kommunerna kan i ägardirektiven ställa krav på att deras bostadsbolag ska göra riktade insatser till särskilda grupper.

När det gäller möjligheten till förtur i bostadsköer finns det inget hinder för detta i lagstiftningen, och ett flertal kommuner erbjuder i dag förtur i bostadsköerna för personer som lever med en allvarlig hotbild.

Det är socialnämndens ansvar att tillhandahålla skyddat boende för våldsutsatta. Kommunernas ansvar för att ge stöd till brottsoffer och deras närstående regleras i socialtjänstlagen (2001:453).

Socialstyrelsen fick i oktober 2011 i uppdrag av regeringen att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer och att ta fram ett vägledande material för berörda målgrupper. Socialstyrelsen publicerade 2013 en vägledning om skyddat boende som riktar sig till socialtjänsten och utförare av socialtjänstinsatser (ISBN 978-91-7555-094-7). Vägledningen belyser bl.a. socialtjänstens respektive skyddade boendens ansvar.

Förslag om åtgärder för att stärka insatsen skyddat boende

För att förtydliga kommunernas ansvar för insatsen skyddat boende föreslog den nationella samordnaren mot våld i nära relationer i sitt slutbetänkande (SOU 2014:49) en ny bestämmelse i socialtjänstlagen om att kommunen vid behov ska erbjuda insatsen skyddat boende för våldsutsatta. I betänkandet konstaterar samordnaren att de skyddssökandes behov kan se väldigt olika ut och att det därför behövs differentierade typer av skyddade boenden med olika lösningar. Eftersom det saknas en juridisk definition av termen skyddat boende föreslogs också att en bestämmelse om vad som närmare avses med skyddat boende skulle införas i socialtjänstförordningen. Enligt förslaget skulle det krävas tillstånd för verksamheten skyddat boende, vilket inte behövs i dag eftersom verksamheten är oreglerad. I betänkandet noterade samordnaren därutöver ett uppenbart behov av en särskild utredning om barns situation i skyddat boende.

Den 24 november 2016 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddade boenden tillsammans med en av vårdnadshavarna (dir. 2016:99). Utredaren ska bl.a. föreslå åtgärder som bidrar till att förtydliga det ansvar som samhället och enskilda aktörer redan i dag har för dessa barn under tiden de vistas på ett sådant boende och lämna förslag till en juridisk definition av skyddat boende för personer och medföljande barn som utsatts för eller bevittnat våld, samt när tillståndsplikt ska gälla. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2017.

Utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende är en av de åtgärder som ingår i den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som presenterades i regeringens

jämställdhetspolitiska skrivelse Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10). Strategin började gälla den 1 januari 2017. Förutom den pågående utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv tar den även upp andra åtgärder som kan bli aktuella för att stärka insatsen skyddat boende, bl.a. när det gäller att stärka kvaliteten i insatserna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt att en person som utsätts för våld i en nära relation får det stöd hon eller han behöver. För många kan det handla om att inte behöva bo tillsammans med den som utför kränkningarna och att få börja om på nytt med ett eget boende. I de fall barn är involverade är det naturligtvis särskilt viktigt att finna en trygg och fungerande boendelösning. Av det skälet har regeringen också tillsatt en utredning för att stärka barnrättsperspektivet för barn i skyddade boenden. I utredarens uppdrag ingår bl.a. att föreslå hur insatsen skyddat boende ska definieras och regleras i lag för att stärka ett barnrättsperspektiv. Därutöver pågår också arbete för att stärka insatsen särskilt boende.

Utskottet konstaterar att kommunerna redan har ett långtgående ansvar för att ge stöd till den som blir utsatt för våld, t.ex. med boendestöd. Utskottet konstaterar också att det finns möjligheter för kommunerna att både ge förtur till våldsutsatta i de kommunala bostadsköerna och att i ägardirektiven ställa krav på att deras bostadsbolag gör riktade insatser till särskilda grupper. Kommunerna ska också redan i dag analysera bostadsbehovet för särskilda grupper när de tar fram sina riktlinjer för bostadsförsörjningen.

I de utredningar som presenterats de senaste åren har det lämnats förslag på att kommunernas ansvar att erbjuda skyddat boende ska förtydligas. Förslag på hur detta ska regleras har också presenterats. Något behov av att ändra i bostadsförsörjningslagen har emellertid inte framförts i dessa sammanhang. Utskottet anser därför att det inte är aktuellt att göra något tillkännagivande i denna fråga.

Utskottet föreslår därmed att motionsförslagen avslås.

Planering för ökad trygghet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om tillkännagivanden om tryggare och säkrare bostadsområden. Utskottet hänvisar till genomförda och pågående insatser för att främja tryggare utemiljöer, men anser att frågor som rör den närmare utformningen av bostadsområden på det sätt som beskrivs i motionerna främst ska hanteras lokalt och inte av staten.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur kommunerna kan arbeta med att förändra områdesplaneringen för att möjliggöra en tryggare och säkrare – och därmed också ökad – närvaro för polisen i vissa bostadsområden. I yrkande 5 i samma motion föreslås ett tillkännagivande om en nationell handlingsplan med åtgärder för att identifiera och arbeta med otrygga områden i landet. Den nationella handlingsplanen ska fungera som en handbok för kommunerna.

Liknande förslag finns i partimotion 2016/17:1769 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6 och i partimotion 2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6.

Bakgrund

Boverket har bedrivit arbete i frågor om trygghetsgivande åtgärder bl.a. inom ramen för regeringsuppdraget Att stärka tryggheten i stads- och tätortsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv. Boverket har i samband med detta beviljat pengar till ett flertal olika projekt om t.ex. framtagande av belysningsplaner, gallring och omplantering i grönområden samt åtgärder för att göra tunnlar mer tilltalande. Boverket har utvärderat resultatet av de olika projekten och gjorde i sin slutrapport för uppdraget en sammanställning för att sprida erfarenheterna från uppdraget (rapport 2013:8). Den samlade bilden i utvärderingen var att det genom satsningen på en begränsad tid har åstadkommit betydande resultat som bidragit till mer långsiktiga effekter.

I budgeten för 2014 inrättade riksdagen ett särskilt anslag för statsbidrag till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter. Stödet kunde bl.a. sökas av kommuner och bostadsföretag för utvecklingsprojekt som stödmottagaren avsåg att avsluta senast den 1 november 2016. Syftet med stödet var att komma till rätta med problemet att det i många tätorter finns miljöer som är utformade så att människor – särskilt kvinnor och flickor – känner sig otrygga, ovälkomna och begränsade. Boverket ska följa

upp de åtgärder som det har beviljats stöd för och senast den 30 juni 2017 redovisa detta i en rapport till regeringen.

Anslag till utomhusmiljöer i utsatta områden

I budgeten för 2016 inrättades ett nytt statsbidrag till förnyelse av utomhusmiljöer i bostadsområden med socioekonomiska utmaningar. Förreträdesvis gäller det bostadsområden i de s.k. miljonprogramsområdena som byggdes på 1960- och 70-talen. Stöd kan lämnas för att i eller i anslutning till bostadsområden med socioekonomiska utmaningar åstadkomma utemiljöer som stimulerar till aktivitet och social gemenskap och för att bevara eller utveckla ett bostadsområdes gestaltning. Åtgärderna ska på ett varaktigt sätt bidra till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer. Under 2016 kunde stödet sökas under två sökomgångar. För 2017 har det avsatts 200 miljoner kronor för detta ändamål. De närmare bestämmelserna för stödet finns i förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden.

Utskottets ställningstagande

Hur det offentliga rummet är utformat har stor betydelse för vår faktiska och upplevda trygghet. Det är viktigt att det upplevs öppet för alla medborgare och att man kan känna sig trygg.

Utskottet kan konstatera att de frågor om planering för ökad trygghet som berörs i motionerna har uppmärksammats i flera olika sammanhang. Staten har under de senaste åren på olika sätt gjort insatser för att främja och sprida goda lösningar som bidrar till tryggare utemiljöer. Det arbetet fortsätter i olika former.

Det är kommunerna som har den lokala kännedomen och därmed också är bäst lämpade att avgöra var det behövs insatser och hur de ska göras. En hel del av det arbete som bedrivs i kommunerna bedrivs också i samarbete med bl.a. polisen, fastighetsägare och civilsamhället i de berörda områdena. Sedan 2016 finns också ett statsbidrag till förnyelse av utomhusmiljöer i bostadsområden med socioekonomiska utmaningar som under 2017 omfattar 200 miljoner kronor. Det är medel som ska gå till åtgärder som bidrar till attraktiva, funktionella, jämställda och trygga utemiljöer.

Det som i övrigt anförs i motionerna ger enligt utskottets uppfattning inte skäl för civilutskottet att föreslå några tillkännagivanden till regeringen.

Utskottet föreslår att motionsförslagen avslås.

Bosparande för unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bosparande för unga.
Jämför reservation 11 (SD) och det särskilda yttrandet (C).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkande 18 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att utreda olika finansieringsmöjligheter vid köp av bostad. Motionärerna anser att det behövs en utredning om olika finansieringsmöjligheter vid köp av bostad för att sänka tröskeln till bostadsmarknaden. Det kan t.ex. handla om ungdomar som varken hunnit spara ihop eget kapital eller har andra tillgångar för att kunna finansiera ett bostadsköp. Motionärerna nämner bl.a. startlån till förstagångsköpare och avdragsgillt bostadssparande.

I motion 2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om bolån riktade mot unga. Motionären föreslår en bosparandemodell liknande den som finns i Norge. Han har ett motsvarande förslag i motion 2015/16:2019 yrkande 30.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att vad som anförs i motionerna inte utgör skäl att föreslå något tillkännagivande från riksdagen. Motionerna bör därför avslås.

Kreditgarantier på landsbygden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om åtgärder för underlätta finansiering av byggande på landsbygden, bl.a. genom en utveckling av systemet med kreditgarantier. Utskottet hänvisar till att en särskild utredare har fått i uppdrag att se över systemet med kreditgarantier.

Jämför reservation 12 (C, KD).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att ytterligare underlätta för byggande i områden där betalningsförmåga finns men där traditionell bankfinansiering är

svår att ordna. Motionärerna vill bl.a. se en utveckling av de statliga kreditgarantier som finns för detta ändamål.

Bakgrund

Staten har ett system för kreditgarantier som fungerar som en försäkring vilken kan tecknas för lån till ny- och ombyggnad av bostäder. Garantin ger långivaren ett skydd mot kreditförluster och kan minska låntagarens behov av topplån eller egen kapitalinsats. Boverket kan lämna en kreditgaranti enligt förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti. Garantin får lämnas till ny- eller ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus, egnahem och ägarlägenheter samt sådan ombyggnad av lokaler, byggnader eller andra anläggningar som innebär nytillskott av ägarlägenheter. Garanti får också lämnas till förvärv av hus för ombildning till kooperativ hyresrätt. Vid ny- och ombyggnad gäller att kreditgarantin vid garantitidens början högst får avse ett belopp som motsvarar 90 procent av fastighetens eller tomträttens marknadsvärde. För att öka möjligheterna att finansiera ny- och ombyggnad av bostäder på landsbygden även när fastighetens marknadsvärde är lägre än byggkostnaderna infördes i juni 2012 en kompletterande bestämmelse i förordningen med följande lydelse:

Om kostnaden för ny- eller ombyggnaden överstiger den ökning av marknadsvärdet som ny- eller ombyggnaden medför, får kreditgaranti i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av kostnaden för ny- eller ombyggnaden. Kreditgarantin får i dessa fall dock inte överstiga ett belopp om 16 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea.

I betänkandet EU och kommunernas bostadspolitik (SOU 2015:58) gjordes bedömningen att justeringar av de befintliga statliga garantierna (genom ett utvidgat tillämpningsområde eller subventionerade avgifter) inte mer än marginellt skulle kunna bidra till ökat byggande av bostäder på landsbygden. Utredningen konstaterade att det krävs ett utvidgat offentligt åtagande där staten eller kommunen övertar risken för bostadsbyggandet om det offentliga vill göra det möjligt för privatpersoner att bygga egnahem på landsbygden. Utredningen lämnade däremot inga konkreta förslag om detta i betänkandet.

I januari 2017 lämnade den parlamentariska landsbygdskommittén sitt slutbetänkande (SOU 2017:1). I betänkandet föreslog kommittén bl.a. att regeringen skulle utreda om långivning till boende på landsbygden kan underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egnahem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter på landsbygden. Kommittén konstaterade att de kreditgarantier som erbjuds i dag används i mycket begränsad omfattning, och menade att en förklaring till detta är att bankerna sällan är beredda att finansiera lån till fastigheter som har ett lägre marknadsvärde än produktionskostnaden. När bankerna prövar låntagarens betalningsförmåga tar de som regel inte hänsyn till att kostnaderna för lånet kan bli lägre på grund av att staten ger en kreditgaranti för lånet. Vidare menade kommittén att det även kan hända att banker avstyrker ett byggprojekt om projektet ska utföras av byggherrar som

inte är kända av banken på orten. Kommittén ansåg mot bakgrund av detta att systemet med statliga kreditgarantier vid byggande av bostäder inte skapar tillräckligt gynnsamma förutsättningar för byggande eller ombyggnad av bostäder på landsbygden, och föreslog därför att regeringen skulle utreda om långivning till boende på landsbygden underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egnahem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter på landsbygden.

Pågående arbete

Regeringen tillsatte den 12 januari 2017 en särskild utredare som ska se över systemet med kreditgarantier (dir. 2017:1). I uppdraget ingår bl.a. att närmare analysera förutsättningarna för finansiering av bostadsbyggande på svaga bostadsmarknader. Problematiken med att finna finansiering till byggande på landsbygden lyfts fram särskilt. I analysen ingår att se över vilka verktyg som kan underlätta finansieringen och vilken reglering som är förknippad med dessa verktyg. Om utredaren finner det lämpligt ska denne lämna förslag på hur finansieringen kan underlättas på svaga marknader. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska se över systemet med kreditgarantier och att motionärernas önskemål därmed är tillgodosett i denna del. Det finns således inte anledning att föreslå något tillkännagivande i frågan. Utskottet föreslår därför att motionsförslaget avslås.

Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om innovativt byggande samt främjande av miljövänligt och hållbart byggande. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom dessa områden.

Jämför reservation 13 (M, C).

Motionerna

Moderaterna föreslår i partimotion 2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. yrkande 5 ett tillkännagivande om att främja innovativt byggande. De anser att en väl fungerande marknad bidrar till användningen av ny och effektiv teknik i byggandet. Detta bör enligt motionärerna kompletteras av fler undantag från plan- och bygglagen (PBL) för nytt innovativt byggande. Syftet ska vara att främja utveckling eller användning av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process som främjar ett innovativt byggande.

Vidare föreslår Moderaterna i sin kommittémotion 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. dels ett tillkännagivande om att verka för lägre träsklar för nya företag inom byggsektorn i syfte att främja innovation, mångfald och konkurrens (yrkande 4), dels ett tillkännagivande om att främja innovativt byggande (yrkande 34). Motionärerna pekar på möjligheterna som utvecklingen inom byggt teknik, innovationer och digitaliseringen för med sig.

I kommittémotion 2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att främja användandet av trämaterial vid bostadsbyggande. De menar att trä är ett hållbart byggmaterial och det enda förnybara byggmaterialet. Det ger lägre koldioxidutsläpp än andra vanliga byggmaterial. Motionärerna anser att det finns stora möjligheter för byggsektorn att på både lång och kort sikt minska sina koldioxidutsläpp genom en ökad användning av trämaterial med låg miljöbelastning och energieffektiva konstruktioner.

I kommittémotion 2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt centrum för energieffektivt byggande. Motionärerna pekar på betydelsen av att det i Sverige byggs energieffektiva hus och att man använder energieffektiva byggnadsmaterial för att minska byggnaders klimat- och miljöpåverkan.

I motion 2015/16:745 av Anders Ahlgren och Per Lodenius (båda C) framhålls behovet av att utveckla ett miljövänligt byggande genom en ökad användning av trä vid byggande av bostadshus och lokaler. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda behovet av särskilda stimulanser för att öka byggandet av flerfamiljshus i trä samt öka dialogen mellan politiker, myndigheter och bygg- och anläggningsbranschen för att stimulera byggprocesser som minskar koldioxidutsläpp.

I motion 2015/16:1017 av Kristina Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om ett ökat bostadsbyggande i trä.

I motion 2016/17:972 av Jamal Mouneimne och Helén Pettersson i Umeå (båda S) föreslås två tillkännagivanden. Dels anser motionärerna att man bör överväga möjligheten att ta fram regelverk som synliggör miljö- och klimatpåverkan under byggprocesser (yrkande 2), dels anser de att man bör överväga möjligheten att uppdatera den nationella strategin för användandet av trä i det svenska byggandet (yrkande 3). Motionärerna noterar att det i dag byggs få flerbostadshus i trä och anser att det krävs åtgärder för att främja byggandet i trä som de ser många fördelar med: det är bättre för miljön och klimatet, byggtiderna kan kortas ned och det ökar sysselsättningen i trä- och skogsindustrin. Motionärerna tycker att det vore bra att klimatredovisa husen som byggs och att kommunerna borde begära en livscykelanalys för att se vilka hus som har lägst klimatpåverkan. De anser också att det behövs ett mål för att öka träbyggandet och kunskaperna om detta.

I motion 2016/17:2501 av Mats Green m.fl. (M) föreslås ett tillkännagivande om vikten av att underlätta ett ökat trähusbyggande.

I motion 2016/17:2872 av Anders Forsberg (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att öka byggandet av hus i trä. Motionären lyfter fram de tekniska och energi- och miljömässiga fördelarna med att bygga i trä och konstaterar att tekniken att bygga i trä har utvecklats snabbt och innebär stora möjligheter till ökad sysselsättning, nya företag och exportmöjligheter, inte minst på landsbygden. Motionären vill främja byggandet i trä generellt men också främja den traditionella arkitekturen och hantverkskunskapen. Han anser att Boverket därför bör få i uppdrag att utreda hur direktiven vid nybyggnation bättre kan beakta värdet av traditionell arkitektur. Han vill också stärka skyddet av kulturhistoriska byggnader.

I motion 2016/17:3074 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om fördelarna med ett byggande som är bioekonomiskt motiverat och uppmuntrar till ökat byggande med trä. Motionärerna menar att de svenska skogarna skulle kunna fungera som en fantastisk resurs i en bioekonomiskt motiverad satsning genom användning av trä- och biobaserade byggnadsprodukter vid byggnation av t.ex. hus, utemiljöer och broar. Motionärerna anför också att en ökad användning av framför allt trä vid byggnationer av hus, utemiljöer och broar har stora positiva effekter för miljön och klimatet jämfört med byggnationer i stål och betong. I yrkande 4 i samma motion föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att främja cirkulär ekonomi inom nybyggnad och renovering. Motionärerna anser att man behöver öka kunskapen om återbruk och återvinning av byggmaterial, exempelvis vid renoveringar. De anser också att det behöver utvecklas byggmetoder och konstruktioner som underlättar återvinning. I yrkande 2 i samma motion föreslås ett tillkännagivande om att livscykelanalyser (LCA) bör användas för att verifiera en byggnads energi-, klimat- och miljöpåverkan under byggtiden. En sådan användning skulle enligt motionärerna sannolikt medföra ökat byggande i trä.

Budgetpropositionen

Boverket fick i budgeten för 2017 ett ökat anslag på 10 miljoner kronor för inrättandet av ett informationscentrum för hållbart byggande (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:CU1, rskr. 2016/17:70). Boverket ska fördela anslaget som driftsbidrag till en eller flera organisationer som kan åta sig att inrätta ett sådant informationscentrum. Den 23 februari 2017 gav regeringen Boverket i uppdrag att genomföra upphandling för att upprätta och driva informationscentrum för hållbart byggande (N2017/01419/PBB). Fokus ska vara dels på energieffektiverande renovering, dels på energieffektivt byggande, med användning av hållbara material och låg klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

I budgeten för 2016 inrättades ett nytt anslag till stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer (prop. 2015/16:1 utgiftsområde 18). I budgeten för 2017 anslogs 1 miljard kronor för detta ändamål (prop. 2016/17:1 utgiftsområde 18).

Regeringsuppdrag 2014 om byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv

Den tidigare regeringen gav i september 2014 ett uppdrag till Boverket om byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv (S2014/6522/PBB). Uppdraget var att analysera forsknings- och kunskapsläget i Sverige och i ett antal andra länder som är relevanta i sammanhanget och vid behov föreslå områden som ytterligare behöver belysas eller fördjupas när det gäller byggnaders klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv. Vidare fick verket i uppdrag att utreda behov av och vilka typer av informationsinsatser och vägledningar som krävs gentemot byggsektorn och den kommunala planeringen. Boverket redovisade uppdraget i rapporten *Byggnaders klimatpåverkan utifrån ett livscykelperspektiv* (rapport 2015:35). Verkets sammanfattande slutsats var att det finns ett behov av att staten tar ledningen i arbetet med klimatpåverkan om takten på klimatarbetet inom byggsektorn ska öka. Erfarenheter från andra länder visar att det är en framgångsfaktor. Ett verktyg för att analysera klimatpåverkan är LCA. Det är dock ett komplext verktyg som kräver särskild kunskap och data. Viktiga förutsättningar som nämns för att öka användningen av LCA är

- öppet tillgängliga, billiga och lättanvända LCA-verktyg för byggsektorns aktörer
- tillgång till öppna, relevanta och korrekta data om olika byggprodukters respektive bygg- och driftsprocessers miljö- och klimatpåverkan
- vägledning och information om LCA-verktyg och databaser samt exempel på arbetssätt och metoder.

Boverkets projekt om miljö- och klimatanpassade byggregler

Boverket har genomfört ett projekt om behovet av och förutsättningarna för att reglera miljö- och klimataspekter i reglerna för byggnader utifrån ett livscykelperspektiv. Uppdraget omfattar fokusområdena livscykelanalys, ekosystemtjänster och klimatanpassning.

I förstudien (rapport 2016:14 s. 9 f.) konstateras bl.a. att det finns ett behov av att öka kunskapen och medvetenheten i byggbranschen om vilken betydelse olika val i byggskedet har för miljön. Denna ökade medvetenhet behöver i förlängningen leda till åtgärder för att minska miljöpåverkan. Boverket kommer att följa utvecklingen med hjälp av miljöindikatorer som kommer att publiceras årligen på Boverkets webb. Det föreslås att Boverket arbetar vidare stegvis genom att ordna branschdialoger och därigenom tar fram idéskrifter och information om livscykelberäkningar för att öka kunskapen och medvetenheten om vilken betydelse för miljön olika val i byggskedet har. Vidare anförs att det finns behov av att närmare utreda styrmedel om miljövarudeklarationer av byggprodukter samt återvinning av byggnader. Om åtgärderna som vidtas av branschen själv inte ger tillräckliga effekter kan det finnas anledning för Boverket att överväga ytterligare styrmedel.

Boverket har beslutat att utifrån förstudien fortsätta pågående arbete med vägledning om ekosystemtjänster samt att även ta fram en idéskrift om livscykelanalyser för byggnader. Man ska även genomföra en vidareutveckling av Boverkets miljöindikatorer. Enligt Boverket bör arbetet med att gå igenom och genomlysna byggregler kopplat till klimatförändringar ske på lite längre sikt.

Utredningar om hållbart byggande med minskad klimatpåverkan

Den 23 februari 2017 gav regeringen en kommitté i uppdrag att genomföra en systematisk och grundlig översyn av utvalda kapitel i plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen samt Boverkets byggregler och föreskrifter (dir. 2017:22). Syftet med översynen är att modernisera regelverken och därmed gynna ökad konkurrens och ökat bostadsbyggande. Utredningen ska även analysera hur regelverket kan utformas för att minska klimat- och miljöpåverkan under byggprocessen och vid valet av byggmaterial. I denna del ska kommittén samråda med Boverket om hur utredningsinsatserna kan komplettera det uppdrag om hållbart byggande med minskad klimatpåverkan som regeringen gav Boverket i regleringsbrevet för 2017. Uppdraget till Boverket är att utreda förutsättningarna och, om lämpligt, lämna förslag på åtgärder för att inom ramen för byggprocessen enligt plan- och bygglagen styra mot ett mer hållbart byggande med nyttjande av hållbara material i syfte att åstadkomma minskad klimatpåverkan. Boverket ska enligt regleringsbrevet redovisa uppdraget till Näringsdepartementet senast i samband med årsredovisningen för 2017.

Kommittén för den genomgripande översynen av byggreglerna ska senast den 30 november 2018 redovisa sina överväganden och förslag när det gäller den del av uppdraget som gäller minskad klimat- och miljöpåverkan till följd av byggprocessen och materialval.

Regeringens strategiska samverkansprogram

I juni 2016 lanserade regeringen fem strategiska samverkansprogram för att möta stora samhällsutmaningar. Den övergripande målsättningen med programmen är att gemensamt kraftsamla kring innovationsinsatser och stärka Sveriges globala innovations- och konkurrenskraft. Ett av samverkansområdena är Cirkulär biobaserad ekonomi och ett annat är Smarta städer. Till varje samverkansprogram har det kopplats en samverkansgrupp med fristående representanter som är verksamma inom de områden som omfattas av respektive program. Grupperna inledde sitt arbete under hösten 2016 och ska identifiera utmaningar och möjligheter för respektive samverkansprogram och göra prioriteringar.

Inom samverkansområdet Cirkulär biobaserad ekonomi har samverkansgruppen bl.a. valt att lyfta fram byggande i trä, utveckling av cirkulära affärsmodeller och materialåtervinning som prioriterade områden.

Inom samverkansområdet Smarta städer handlar det om att genom innovationer, digitalisering och miljö- och klimatteknik göra framtidens städer till goda livsmiljöer för människor att leva i utan att slösa med jordens resurser.

Ett nationellt skogsprogram

Inom ramen för den övergripande visionen i det nationella skogsprogrammet har fyra arbetsgrupper med representanter från bl.a. näringslivet och akademien tilldelats olika områden som de ska arbeta med. Den 1 september 2016 lämnade arbetsgrupperna över sina underlagsrapporter med strategiska rekommendationer till regeringen. Efter remissbehandlingen av arbetsgruppernas underlagsrapporter kommer regeringen under 2017 att utforma ett skogsprogram med utgångspunkt från bl.a. arbetsgruppernas underlag. En handlingsplan kommer även att utformas.

Arbetsgrupp 3 har haft i uppdrag att lämna strategiska rekommendationer och åtgärdsförslag om bl.a. ökat träbyggande. I sin underlagsrapport lämnar arbetsgruppen ett antal åtgärdsförslag för att stimulera urbant träbyggande för att möjliggöra en effektiv övergång till bioekonomin. Förslagen gäller bl.a. industriella träbyggnadsprocesser, innovativt byggande, incitamentsstrukturen i byggprocessen och standardisering inom EU och internationellt.

Utskottets ställningstagande

Byggnaderna som vi lever och arbetar i har stor påverkan på vår miljö och vårt klimat. I takt med att byggnader blir alltmer energieffektiva och utsläppen från uppvärmningen minskar ökar betydelsen av valet av byggmaterial och byggmetod.

Att minska utsläppen från själva byggprocessen och minska byggnaders påverkan under hela deras livscykel har blivit en alltmer prioriterad fråga. Boverket arbetar aktivt med frågan, och regeringen har tagit initiativ till en översyn av Boverkets byggregler m.m. i syfte att utforma regelverket för att minska klimat- och miljöpåverkan under byggprocessen och vid val av byggmaterial. Informationscentrum för hållbart byggande som riksdagen beslutade om hösten 2016 håller nu på att upphandlas. Det pågår således mycket arbete på området, och enligt utskottets mening råder det även stor samsyn i riksdagen i dessa frågor. Därför finns det enligt utskottets uppfattning ingen anledning att föreslå något tillkännagivande med anledning av motionsförslagen som rör främjande av miljövänligt och hållbart byggande.

När det gäller byggande i trä kan utskottet konstatera att detta är en fråga som såväl den nuvarande regeringen som tidigare regeringar visat stort intresse för. Det kan därför inte anses vara nödvändigt att föreslå något tillkännagivande om behovet av att lyfta fram träbyggandets fördelar och möjligheter.

Innovativt byggande bidrar till ett ökat och mer kostnadseffektivt och hållbart byggande. Utskottet delar uppfattningen som förs fram i några av

motionerna att det är angeläget att främja åtgärder som bidrar till utveckling och användning av produkter, tjänster och processer som medverkar till ett innovativt byggande. Utskottet delar också uppfattningen att det är angeläget att sänka trösklarna till byggsektorn för nya företag och se till att det finns förutsättningar att ta fram och sprida ny teknik och nya lösningar. Utskottet noterar att det pågår mycket arbete inom detta område, bl.a. inom ramen för regeringens strategiska samverkansprogram. Enligt utskottets mening finns det inte behov av något tillkännagivande till regeringen.

Utskottet föreslår att samtliga motionsförslag i detta avsnitt avslås.

Reservationer

1. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (M, C, L, KD)

av Tuve Skånberg (KD), Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M), Ola Johansson (C), Mats Green (M) och Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 11 och 16,

bifaller delvis motionerna

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 20,

2015/16:2445 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 8,

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 3 och 37,

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 6,

2015/16:3210 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 6 och 8,

2016/17:3089 av Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C),

2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 4,

2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5 och 40,

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 5, 6 och 8 samt

2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 15, 23 och 32 samt avslår motionerna

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2 och 9,

2015/16:529 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1–3,

2015/16:727 av Rasmus Ling och Emma Hult (båda MP),

2015/16:844 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2015/16:1328 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S) yrkande 2,

2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 14 och 32,

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkandena 3–5,

2015/16:2205 av Adnan Dibrani m.fl. (S),

2015/16:2534 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4,

2016/17:583 av Hanna Westerén och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2016/17:712 av Lars Hjälmered (M) yrkande 4,

2016/17:1531 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2016/17:1576 av Jan Ericson (M),
2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4,
2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 14,
2016/17:2150 av Håkan Bergman m.fl. (S),
2016/17:2410 av Markus Wiechel (SD),
2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
2016/17:2760 av Lars Eriksson m.fl. (S),
2016/17:2812 av Lawen Redar m.fl. (S),
2016/17:2813 av Lawen Redar m.fl. (S) och
2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD)
yrkandena 9, 11 och 13.

Ställningstagande

En fungerande bostadsmarknad är en viktig förutsättning för tillväxt och ökad sysselsättning. Den rådande bostadsbristen är allvarlig eftersom den begränsar människors frihet och möjligheter att flytta till jobb och utbildning. Den begränsar också företagens möjligheter att växa och konkurrera. Bostadsbristen drabbar särskilt unga personer som ska etablera sig på bostadsmarknaden, personer som söker sig till storstadsregionerna för att arbeta samt asylsökande och nyanlända. Bostadsbristen leder också till stigande fastighetspriser och ökar de risker som är förknippade med en hög skuldsättning hos hushållen.

Den svenska bostadsmarknaden står inför fortsatt stora utmaningar. För att motverka bostadsbristen är det nödvändigt att ge förutsättningar för nyproduktion av bostäder som motsvarar efterfrågan. Det behövs också andra åtgärder som ökar utbudet av bostäder. Under alliansregeringen genomfördes stora och viktiga reformer för att öka bostadsbyggandet. Glädjande nog ökar också bostadsbyggandet tack vare det arbete som alliansregeringen påbörjade.

Den nuvarande regeringen har, under Vänsterpartiets inflytande, valt att fokusera på omfattande byggsubventioner, trots att dessa döms ut av både forskare och byggbranschen. Med tanke på att det i dagsläget råder högkonjunktur på den svenska bostadsmarknaden är det inget annat än slöseri med skattemedel att i detta läge subventionera bostäder som ändå skulle bli byggda. Risken är också att fel sorters bostäder byggs. Inte ens byggbolagen själva vill ha subventionerna. Det som byggbolagen efterfrågar är i stället en fortsättning på den moderna bostadspolitik som alliansregeringen drev med inriktning på att genomföra regelförenklingar och skapa långsiktigt hållbara spelregler på en bostadsmarknad där bostadskonsumentens efterfrågan blir styrande. När det kommer till åtgärder för att främja byggande och rörlighet har regeringens egna förslag därtill varit mycket begränsade. Många av de förslag som regeringen nu presenterar och tar åt sig äran för är i praktiken redan kända förslag från Alliansen eller utredningar som den tidigare alliansregeringen tillsatte. För att få en bostadsmarknad i balans behövs en

annan politik utan subventioner och med fokus på att främja byggande och öka rörligheten på bostadsmarknaden.

Ett av de största hindren för ökat bostadsbyggande i dag är bristen på konkurrens och arbetskraft inom byggsektorn. Det behövs rejäla åtgärder för att komma till rätta med problemet, men dessvärre måste vi konstatera att regeringen helt saknar handlingskraft och vilja att vidta de nödvändiga åtgärderna. Det är uppenbart att Sverige inte kan nå upp till de byggvolymer som krävs för att nå ett bostadsbyggande i balans eller få till en ökad konkurrens utan att det kommer in fler utländska byggbolag och utländsk arbetskraft på den svenska byggmarknaden. Därför är det bekymmersamt att regeringen med Vänsterpartiets stöd inte bara förhåller sig passiv utan även för en politik som i praktiken försvårar för utländsk byggarbetskraft i Sverige. Konsekvensen av detta är inte bara att det byggs färre bostäder än vad det skulle behövas, utan även att kostnaderna för att bygga bostäder i Sverige fortsätter vara de högsta inom EU.

Förutom att det byggs för lite används inte heller det befintliga bostadsbeståndet tillräckligt effektivt. För att frigöra fler bostäder behöver bostadsmarknaden reformeras både på kort och på lång sikt. Behovet av reformer har blivit ännu större med det ökande antalet asylsökande och nyanlända. Rörligheten på bostadsmarknaden måste få fart och flyttkedjorna fungera. Det måste löna sig att bygga och investera i hyresrätter och löna sig för dem som vill och har möjlighet att hyra ut sin privatbostad eller delar av bostaden. Även inom andra områden finns behov av förändringar för att öka rörligheten och för att flyttkedjorna ska fungera bättre.

En god tillgång på bostäder med olika upplåtelseformer är en förutsättning för en fungerande integration. I de s.k. miljonprogramsområdena ser vi tydligt konsekvenserna av den politik som tidigare socialdemokratiska regeringar fört och som den nuvarande regeringen fortsätter att driva. I de hyresrättsdominerade miljonprogramsområdena är möjligheterna att äga och påverka sitt boende små. Fler måste därför få möjlighet att äga sitt boende. Det innebär en ökad frihet för individen och bidrar till att man i högre grad känner ansvar för sin bostad, fastigheten och området man bor i. I regel gynnas också den enskildes ekonomi på både kort och lång sikt, särskilt med tanke på hur dagens hyressystem är utformat. För att öka mångfalden och stärka integrationen bör därför ombildningar främjas i dessa områden så att fler får möjlighet att äga sin bostad. En ökad andel ägda lägenheter skulle enligt vår mening bidra till att förbättra integrationen i dessa områden.

Regeringen säger sig beklaga att allianspartierna lämnade de bostadspolitiska samtalen. Alliansen är de första att beklaga att det inte gick att nå en blocköverskridande överenskommelse, men efter fyra månaders samtal var vi dessvärre tvungna att konstatera att regeringens förslag var alldeles för försiktiga för att lägga grunden till en stor bostadspolitisk överenskommelse. Det är också beklagligt att regeringen på flera områden valt att luta sig mot Vänsterpartiet och på så sätt försvårat en uppgörelse.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Åtgärder på bostadsmarknaden, punkt 1 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilander (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkandena 3–5 och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD) yrkandena 9, 11 och 13 samt

avslår motionerna

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2 och 9,

2015/16:529 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1–3,

2015/16:727 av Rasmus Ling och Emma Hult (båda MP),

2015/16:844 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2015/16:1328 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S) yrkande 2,

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 20,

2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 14 och 32,

2015/16:2205 av Adnan Dibrani m.fl. (S),

2015/16:2445 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:2534 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4,

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 8,

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 2, 3 och 37,

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP) yrkande 6,

2015/16:3210 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 6 och 8,

2016/17:583 av Hanna Westerén och Anna-Caren Sätherberg (båda S),

2016/17:712 av Lars Hjälmered (M) yrkande 4,

2016/17:1531 av Sofia Arkelsten m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2016/17:1576 av Jan Ericson (M),

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 4,

2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2, 3 och 14,

2016/17:2150 av Håkan Bergman m.fl. (S),

2016/17:2410 av Markus Wiechel (SD),

2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2016/17:2760 av Lars Eriksson m.fl. (S),

2016/17:2812 av Lawen Redar m.fl. (S),

2016/17:2813 av Lawen Redar m.fl. (S),
2016/17:3089 av Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C),
2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 4,
2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 5, 11, 16 och 40,
2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkandena 5, 6 och 8 samt
2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 15, 23 och 32.

Ställningstagande

I dag domineras byggmarknaden i Sverige av några få stora byggbolag. Behovet av att öka konkurrensen är enligt vår mening stort då denna situation hämmar byggandet och innebär höga byggkostnader som i slutändan faller på bostadskonsumenten. Ett sätt att minska byggkostnaderna skulle t.ex. kunna vara att öka anbudskonkurrensen. Utöver detta behövs också andra åtgärder som skapar förutsättningar för även mindre bolag att ta sig an större byggprojekt. Problemet för de mindre företagen är bl.a. att det i dag är svårt att få finansiering till större byggprojekt. Vi anser därför att byggkreditiven behöver utökas för dessa företag. Andra åtgärder kan också vara lämpliga att utreda och överväga för att få in fler aktörer på marknaden som kan bidra till att bostadsbyggandet ökar och priserna pressas. Vi föreslår därför att regeringen ska utreda hur man kan öka konkurrensen mellan byggbolagen och att regeringen ser över förutsättningarna för byggbolag att finansiera större byggprojekt.

Förutsättningarna för arbetet med planering och byggande skiljer sig mellan olika delar av landet och mellan kommuner. Vissa kommuner har väl fungerande arbetssätt och ordentliga resurser medan andra inte har samma möjligheter. På regional nivå ser vi också att det ibland finns brister i samverkan såväl mellan kommuner som mellan regionala och statliga aktörer. Vi anser därför att det finns behov av att stärka och utveckla den regionala bostadsplaneringen. Inte minst skulle det hjälpa mindre kommuner som inte alltid har de resurser eller den kompetens som de skulle behöva. Det skulle också ge bättre överblick och samordning med de fördelar som det kan föra med sig när det gäller exempelvis effektivitet och kostnadskontroll. Vi vill därför se en utökad samordnad regional planering för att kunna möta de behov som uppstår och för att ge kommunerna den kompetens som behövs för bostadsplaneringen. Till detta hör även behovet av att det sker en samordning mellan bostadsbyggandet och utformningen av infrastrukturen så att det finns förutsättningar för de boende att få vardagen att fungera. I detta sammanhang anser vi att det är en förutsättning att det finns en samordnad regional planering eftersom samordning av bostadsbyggande, infrastruktur och kollektivtrafik involverar aktörer på såväl statlig som regional och kommunal nivå. Vi föreslår därför att ett regionövergripande organ ges möjlighet att planera och stärka kommunerna i arbetet med samordnad regional bostadsplanering.

Som framgått ovan anser vi att kopplingen och samordningen mellan bostadsbyggande och infrastruktur behöver förbättras eftersom det ena

förutsätter det andra. Det behövs enligt vår mening ett helhetsgrepp i dessa frågor eftersom det dessvärre i viss mån saknas i dag, även om exempelvis Sverigeförhandlingen kan ses som ett gott exempel på när man tagit ett större grepp för att länka samman behovet av fler bostäder och satsningar på infrastruktur. Men utöver Sverigeförhandlingen är samordningen mellan olika områden fortfarande bristfällig, och stora delar av politiken bedrivs fortfarande alltför mycket i stuprör. Enligt vår mening behöver därför en bostads- och infrastrukturberedning tillsättas genom vilken man kan skapa långsiktigt bättre förutsättningar för ökat bostadsbyggande.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Kommunal bostadsförmedling, punkt 2 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och
2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

I dag är det svårt för många att få tag på en hyresrätt. Det råder allmän bostadsbrist i stora delar av landet, och hyresrätterna är alltför få. För att få en lägenhet hos en privat hyresvärd krävs det dessutom i regel goda kontakter eftersom privata hyresrätter inte alltid förmedlas på ett öppet och transparent sätt. Detta utestänger många från det privata hyresbeståndet och bidrar också till förekomsten av svarthandel med hyreskontrakt.

Enligt min mening är kommunala bostadsförmedlingar ett bra verktyg för att fler hyresrätter ska fördelas på ett rättvist och förutsägbart sätt. Det är även en god samhällsservice till den bostadssökande, inte minst för den som är i stånd att flytta till kommunen för jobb eller studier eller den som av annan anledning inte har den kunskap om den lokala hyresmarknaden som annars krävs. En sådan förmedlingsverksamhet kan också bli ett betydelsefullt instrument för kommunernas boendeplanering eftersom den ger värdefull statistisk kunskap om den lokala bostadsmarknaden.

Dessvärre är det i dag endast ett fåtal kommuner som har en kommunal bostadsförmedling, trots kravet i bostadsförsörjningslagen om att en sådan ska anordnas om det behövs. Det innebär att det saknas bostadsförmedling även i många stora och medelstora kommuner där en omfattande bostadsbrist och

svåröverblickbar bostadsmarknad medför ett stort behov av förmedlingsverksamhet. Det finns därför anledning att förtydliga och skärpa det lagreglerade kravet på kommunal förmedling av bostäder.

Jag anser mot denna bakgrund att bostadsförsörjningslagen bör skärpas så att alla kommuner blir skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, inrätta en kommunal bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar de flesta såväl allmännyttiga som privata lägenheterna. Därtill anser jag att det bör införas en skyldighet för privata fastighetsägare att fördela minst 80 procent av sitt bostadsbestånd genom en kommunal bostadsförmedling.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 3 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt

2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 7 och 9–11 samt

bifaller delvis motionerna

2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S) yrkande 1,

2016/17:2776 av Teres Lindberg m.fl. (S) och

2016/17:2875 av Lawen Redar (S).

Ställningstagande

De allmännyttiga kommunala bostadsföretagen har länge haft en särställning på den svenska bostadsmarknaden och utgör sedan många år en viktig del av välfärdssamhället. De ägs av medborgarna gemensamt och har till uppgift att tillhandahålla hållbara och prisvärda bostäder för alla.

Under den borgerliga regeringen förändrades allmännyttans förutsättningar bl.a. genom den nya lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som började gälla 2011 och som innebär att allmännyttan ska kombinera affärsmässighet med samhällsansvar. Samtidigt ändrades hyreslagstiftningen. En konsekvens av detta är att allmännyttan inte längre sätter taket för hyrorna på orten. Statliga beslut under denna period har i kombination med beslut i framför allt borgerligt styrda kommuner motverkat de allmännyttiga bostadsbolagens roll på bostadsmarknaden. Flera kommuner sålde också under denna period ut ett stort antal allmännyttigt ägda lägenheter som

bostadsrätter, och några kommuner har t.o.m. sålt hela det allmännyttiga bostadsbeståndet.

Det är viktigt att värna allmännyttans roll och framtid. Enligt min mening är en stark allmännytta avgörande för en social bostadspolitik och för att klara bostadsförsörjningen. I egenskap av demokratiskt ägda företag ska de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen verka för allmännyttiga mål. För att värna och utveckla allmännyttans ställning föreslår jag följande.

För att bidra till bra och billigt byggande bör det finnas minst ett allmännyttigt kommunalt bostadsbolag i varje kommun.

Utifrån ett regionalt och nationellt perspektiv måste det kunna säkerställas att det sammantaget finns en tillräckligt stor andel allmännyttiga bostäder. Därför bör det införas ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen i de fall där det är aktuellt att sälja bostäder som ägs av kommunala bolag.

Det finns bestämmelser i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som begränsar kommunernas möjligheter att ta ut pengar från sina bostadsbolag för att använda till andra verksamheter. Trots detta tar kommuner ut pengar från bostadsbolagen för att finansiera annan verksamhet, och det finns ingen rättslig möjlighet för kommuninvånare eller hyresgäster att stoppa överföringar av detta slag. Enligt min mening måste den här typen av uttag från allmännyttiga bostadsbolag förhindras. Därför anser jag att den generösa undantagsklausul i 5 § i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som möjliggör överföring av överskott som uppkommit under föregående räkenskapsår bör tas bort. Därtill bör kommunerna bli skyldiga att tydligare redogöra vilka ändamål värdeöverföringen har gått till. Det bör också införas en regel i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till bolaget.

Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Åtgärder för fler studentbostäder, punkt 5 (M)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 25 och 26 samt

2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 18 och 20.

Ställningstagande

Enligt Studentbostadsföretagen saknas det fler än 19 000 studentbostäder i Sverige. Bristen på bostäder kan i vissa fall göra att studenter tvingas tacka nej till en utbildningsplats. Detta kan få långtgående konsekvenser för Sveriges utbildningsnivå, konkurrenskraft och attraktivitet. Det är också en förlust för den enskilda individen.

Förutom åtgärder som bidrar till ökat bostadsbyggande generellt krävs det särskilda åtgärder som specifikt leder till fler studentbostäder. Alliansen genomförde under sin regeringstid omfattande förenklingar för studentbostäder och mindre lägenheter upp till 35 kvadratmeter. Dessa förändringar har gjort det enklare och billigare att bygga mindre lägenheter, men vi anser att det behövs ytterligare förenklingar i regelverket för studentbostäder och lägenheter upp till 35 kvadratmeter.

Moderaterna har satt ett mål om 20 000 nya studentbostäder till 2020. För att nå dit föreslår vi bl.a. att en särskild förhandlare tillsätts med ett tydligt uppdrag att verka för fler studentbostäder. Statlig mark bör användas mer än i dag, och förhandlaren ska därför samråda med myndigheterna om deras marktillgångar och möjligheten att sälja eller hyra ut mark för bostadsbyggande för unga och studenter på lång eller kort sikt. Dessutom ska markförhandlaren samråda med byggföretag som har intresse av att bygga på den aktuella marken. Studentbostadsförhandlaren föreslås agera på orter med permanent brist på bostäder för unga och studenter. Vi föreslår också att Akademiska Hus får ett tydligare bostadsuppdrag och anser att ett volymmål i bostadsbyggandet behövs för att öka deras byggande och ägande av studentbostäder. Vidare anser vi att försöken där utvalda lärosäten getts möjlighet att hyra ut bostäder i andra hand till alla grupper av studenter bör permanentas. Vi anser att regeringen bör ta nödvändiga initiativ.

Vad vi anfört ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. En ny boendeform för unga, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Tuve Skånberg (KD), Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M), Ola Johansson (C), Mats Green (M) och Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 11 och

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

Bostadsbristen som råder i landet drabbar inte minst unga personer som söker den första egna bostaden. De unga hushållen utgör naturligtvis ingen homogen grupp, utan efterfrågan kan liksom för övriga hushåll variera när det gäller bl.a. bostadens skick, läge och upplåtelseform. Däremot är det gemensamt för många unga att det är svårt att över huvud taget etablera sig på bostadsmarknaden.

Vid sidan av de bostäder som är avsedda för studerande vid universitet och högskolor finns det i dag ett begränsat utbud av bostäder som är särskilt avsedda för unga hushåll. Villkoren för dessa ungdomsbostäder när det gäller hyresgästernas ålder varierar, och det är oklart vilka möjligheter det finns att säga upp ett hyresavtal med hänvisning till att hyresgästen passerat en viss åldersgräns eller på annat sätt tidsbegränsa hyresavtalen.

När det gäller nyproduktion av bostäder har det under de senaste åren genomförts ändringar i lagstiftningen som förbättrar möjligheten att bygga mindre och billigare bostäder, dvs. sådana bostäder som ofta efterfrågas av unga hushåll. Fortfarande medges emellertid större möjlighet till avsteg från de generella kraven i byggreglerna för studentbostäder än för små bostäder som byggs med avsikt att användas som ungdomsbostäder.

Mot denna bakgrund anser vi att det bör utredas om det är lämpligt att utveckla tydliga regler för en egen boendeform för unga. Syftet med en sådan boendeform är att öka utbudet av billiga bostäder som är avsedda för unga och samtidigt undvika de inlåsnings effekter som kan finnas i det nuvarande beståndet av ungdomsbostäder. Utgångspunkten bör då vara att det är en boendeform som är avsedd att användas under en begränsad tid för var och en av de boende och att inte alla standardkrav m.m. som gäller för övriga bostäder behöver vara uppfyllda. Det bör utredas om samma möjligheter till avsteg från vissa krav i plan- och bygglagstiftningen som för studentbostäder bör gälla för dessa ungdomsbostäder. Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ.

Vad vi anfört ovan om en egen boendeform för unga bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Bostäder till nyanlända, punkt 7 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilander (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:778 av Kent Ekeröth (SD) och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilanderesson (båda SD) yrkande 7 och avslår motion
 2015/16:3245 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Det råder i dag stor bostadsbrist i Sverige. För att få en hyresrätt krävs det i de flesta fall att man har stått många år i en bostadskö. För vissa utsatta personer kan det dock göras undantag. I vissa fall kan det även vara motiverat att ge personer förtur för att de ska kunna ta ett jobb i kommunen, t.ex. för att de har en särskild kompetens som behövs i kommunen. Men huvudprincipen måste vara att det är ködagarna som avgör vem som erbjuds en lägenhet.

Tillgången till lediga hyresrätter är begränsad på många orter, och situationen har förvärrats de senaste åren. Inte ens de som är i mest akut behov av att få en bostad kan räkna med att få gå före i kön. Samtidigt låter vissa kommuner nyanlända och asylsökande gå före i de kommunala bostadsköerna. Detta är enligt vår mening ytterst bekymmersamt och strider mot de rättvis- och likabehandlingsprinciper som bör gälla.

Mot denna bakgrund anser vi att lagstiftningen behöver ses över för att säkerställa att fördelningen av bostäder sker utan hänsyn till etnicitet och ursprung och att asylsökande inte bör tillåtas gå före i bostadsköer.

Vad som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Bostäder till nyanlända, punkt 7 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2015/16:3245 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 10 och
 avslår motionerna
 2016/17:778 av Kent Ekeroth (SD) och
 2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilanderesson (båda SD) yrkande 7.

Ställningstagande

För de flesta människor är en egen bostad grunden för en trygg och stabil tillvaro. Att ha en plats som man kan kalla sitt hem gör det lättare att planera långsiktigt och rota sig i samhället.

Bristen på bostäder försvårar integrationen och innebär stora utmaningar lokalt. Dessutom bor just nu tusentals människor kvar på dyra upphandlade asylboenden utan sysselsättning, trots att de fått uppehållstillstånd och borde kunna börja sin etablering i Sverige.

En egen bostad är en viktig förutsättning för att den som fått uppehållstillstånd lättare ska kunna etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden. Dessvärre kan det vara svårt att få en hyresrätt för den som inte har en tillsvidareanställning, även om personen i fråga har förmågan att betala för sitt boende. För att bidra till att nyanlända får bättre möjligheter att etablera sig och snabbare komma i arbete anser jag att regeringen bör se över möjligheten för kommunerna att gå in som garant för nyanlända så att de kan få hyreskontrakt hos privata hyresvärdar.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Åtgärder för fler jourlägenheter och skyddade boenden, punkt 8 (C, L)

av Ola Johansson (C) och Robert Hannah (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3037 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 33 och
2016/17:3474 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

Den som utsatts för våld i en relation behöver ofta skydd genom att komma till ett annat boende. Det råder i dag stor brist på jourlägenheter och på skyddade boenden, vilka dessutom ofta bedrivs med hjälp av frivilliga krafter i ideella kvinno- och mansjourer.

En anledning till den rådande situationen är att den allmänna bostadsbristen förvärrar utslussningen från de skyddade boendena. Många blir därför kvar på boendet eftersom de inte har någonstans att ta vägen, samtidigt som personer med mer akuta problem inte får plats. Vi anser därför att personer som är utsatta för våld i nära relationer ska prioriteras i bostadsköerna. Dessutom

behöver möjligheterna ses över för hur utslussningen från de skyddade boendena säkerställs.

Mer måste samtidigt göras för att långsiktigt säkra tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden. Dessvärre är den sammantagna bilden att kommunerna inte lyckas skapa tillräckligt antal boenden för att täcka det faktiska behovet. Kommunernas ansvar för att tillhandahålla skyddade boenden och jourlägenheter behöver därför förtydligas.

Den tidigare nationella samordnaren mot våld i nära relationer föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 2014:49) bl.a. att kommunernas ansvar för insatsen skyddat boende för våldsutsatta ska regleras i socialtjänstlagen. Enligt vår mening skulle detta med fördel kunna kompletteras med att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar skärps så att det tydligt framgår att kommunerna i sina riktlinjer ska analysera behovet av tillfälliga boenden för våldsutsatta och deras anhöriga. Vi menar att en sådan lagändring även skulle vara lämplig eftersom lagen innehåller bestämmelser om länsstyrelsernas ansvar för att underlätta samordning mellan kommuner, vilket skulle ge möjlighet till kommunövergripande analyser och lösningar. Vi anser att regeringen bör ta nödvändiga initiativ.

Vad vi anført ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Planering för ökad trygghet, punkt 9 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6,

2016/17:1769 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkande 6 och

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

På många platser i Sverige är otryggheten extra stor. Det gäller inte minst i miljonprogramsområdena som är utformade på ett sätt som många gånger gör det svårt för polisen att närvara och upprätthålla lag och ordning utan att samtidigt utsättas för risker. Vi har de senaste åren sett exempel på hur polis och annan blåljuspersonal stoppas från att göra sitt jobb eller utsätts för attacker. Utformningen av den fysiska miljön i dessa områden är en förutsättning för att detta är möjligt. Det är t.ex. lätt för boende att övervaka

polisens ankomst och närvaro och att sätta upp olika hinder. Det försvårar såväl de akuta som de brottsförebyggande insatserna.

Mot denna bakgrund föreslår vi att regeringen ska utreda hur kommunerna kan arbeta med att förändra områdesplaneringen för att möjliggöra en tryggare och säkrare närvaro för polisen i vissa bostadsområden. Detta bör i sin tur förhoppningsvis också innebära en ökad polisiär närvaro i dessa områden. Vidare föreslår vi att regeringen ska ta fram en nationell handlingsplan som ska fungera som en handbok för landets kommuner för att identifiera och arbeta med otrygga områden i landet.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Bosparande för unga, punkt 10 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 18 och

avslår motionerna

2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD) yrkande 30 och

2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Höga bostadspriser och bristen på hyresrätter gör att många har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Det gäller inte minst unga personer som ofta varken hunnit spara ihop eget kapital eller har andra tillgångar för att finansiera ett bostadsköp. Emellertid finns det många intressanta förslag som skulle kunna göra det möjligt för fler att äga en bostad, exempelvis s.k. startlån och avdragsgillt bosparande.

Att fler får möjlighet att äga sin egen bostad är enligt vår uppfattning bra både för den enskilde och för utbudet av bostäder, och staten behöver därför på olika sätt uppmuntra till och underlätta bostadsköp. Vi föreslår därför att en utredning tillsätts med uppdraget att titta närmare på olika finansieringsmöjligheter i syfte att sänka trösklarna till bostadsmarknaden.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Kreditgarantier på landsbygden, punkt 11 (C, KD)

av Tuve Skånberg (KD) och Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Möjligheten att bygga på landsbygden är en viktig del av en politik för en levande landsbygd. Alliansen lyckades i regeringsställning höja de statliga kreditgarantier som finns att tillgå för byggande i områden där marknadsvärdet inte tydligt överstiger produktionskostnaderna. Detta instrument bör enligt vår mening utvecklas ytterligare för att underlätta byggande på platser där betalningsförmågan finns men där traditionell bankfinansiering dessvärre är svår att få.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Innovativt, miljövänligt och hållbart byggande, punkt 12 (M, C)

av Ewa Thalén Finné (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Thomas Finnborg (M), Ola Johansson (C) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkandena 4 och 34 samt
2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 5,
bifaller delvis motionerna
2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 19,
2016/17:3074 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4 samt
2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 21 och
avslår motionerna
2015/16:745 av Anders Ahlgren och Per Lodenius (båda C),
2015/16:1017 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2016/17:972 av Jamal Mouneimne och Helén Pettersson i Umeå (båda S) yrkandena 2 och 3,

2016/17:2501 av Mats Green m.fl. (M) och

2016/17:2872 av Anders Forsberg (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

En väl fungerande marknad är en viktig förutsättning för att ny och effektiv teknik används i byggandet. Den snabba utvecklingen av nya byggtekniker, innovationer och digitaliseringen gör att möjligheten att bygga snabbt, effektivt och miljövänligt aldrig varit bättre än i dag. Samtidigt finns det ett antal hinder som försvårar möjligheterna att ta till vara dessa möjligheter. Förutom det allmänna behovet av ett förbättrat företagsklimat där företag kan växa och vågar investera behövs det bl.a. fler undantag från plan- och bygglagen som möjliggör innovativt byggande. Därtill behöver mer göras för att sänka trösklarna för nya företag inom byggsektorn för att därigenom främja innovation, mångfald och konkurrens.

Till skillnad från vissa partier i regeringsunderlaget ser vi ingen motsättning mellan tillväxt och behovet av att minska vår påverkan på miljö och klimat. Tvärtom anser vi att tillväxt är en förutsättning för en långsiktigt hållbar miljö. Därför är det viktigt att främja och investera i forskning och innovation, skapa goda förutsättningar för ett gott företagsklimat och att ta till vara de miljö- och energivänliga resurser som vi har i Sverige. Inte minst har trä från våra skogar en enorm potential att bidra till att utveckla och öka bostadsbyggandet, minska våra byggnaders miljö- och klimatpåverkan och samtidigt bidra till fler jobb och välbefinnande. Enligt vår mening kan mer göras för att främja användandet av trä och andra klimat- och miljövänliga material i bostadsbyggandet.

Det är viktigt att ansträngningar görs för att minska byggnaders påverkan på miljön och klimatet. Det finns möjligheter att bättre ta till vara byggmaterial i samband med rivningar och renoveringar. Vi anser att mer kan göras för att främja återbruk och återvinning av byggmaterial och därigenom bidra till ett mer hållbart och miljövänligt byggande. Mycket kan göras för att främja en cirkulär ekonomi för nybyggnation och renovering. Vi anser också att livscykelanalyser är ett bra instrument som bör användas i byggandet.

Det som anförts ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage före regeringen.

Särskilt yttrande

Bosparande för unga, punkt 10 (C)

Ola Johansson (C) anför:

När det gäller motionsförslagen om bosparande för unga vill jag peka på att jag anser att för att fler unga ska få möjlighet att få sin första lägenhet ska unga eller deras föräldrar kunna ha ett skattegynnade bosparande. Ett förslag om detta lämnades i kommittémotion 2015/16:3210. Förslaget avslogs dessvärre när det behandlades av skatteutskottet, och riksdagen följde utskottet (bet. 2015/16:SkU16).

Jag är inte beredd att ställa mig bakom de aktuella motionerna utan avser i stället att återkomma med förslag i frågan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:373 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minst hälften av de nya bostäder som byggs fram till år 2020 ska vara hyresrätter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder ägda av kommunala bolag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas minst ett allmännyttigt bostadsföretag i varje kommun och att regeringen bör återkomma med förslag om hur detta ska åstadkommas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas vad som kan göras för att de allmännyttiga bostadsbolagen inte ska kunna ställa orimliga inkomstkrav och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi eller genom regional samverkan ordna en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar de flesta såväl allmännyttiga som privata lägenheter, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:529 av Anette Åkesson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det totala skattetrycket på bostadsbyggandet och se om det går att sänka på ett riktat sätt för att öka bostadsbyggandet i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilken roll länsstyrelserna ska ha i byggprocessen och optimera den så att länsstyrelserna bidrar till ett ökat bostadsbyggande, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla statliga myndigheter bör se över sina visioner och styrdokument så att dessa ger rätt signaler utifrån de politiska målen om ökat bostadsbyggande, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:727 av Rasmus Ling och Emma Hult (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ökad rörlighet på bostadsmarknaden kan främjas, hur beskattningen på olika boendeformer kan göras mer rättvis samt hur hushållens skuldsättning kan dämpas, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:745 av Anders Ahlgren och Per Lodenius (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av särskilda stimulanser för att öka byggandet av flerfamiljshus i trä samt öka dialogen mellan politiker, myndigheter och bygg- och anläggningsbranschen för att stimulera byggprocesser som minskar koldioxidutsläpp, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:844 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av ett blandat boendebestand och aktivt främjande av nya kategoriboenden i befintliga bostadsområden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1017 av Kristina Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat bostadsbyggande i trä och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1328 av Sofia Arkelsten m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs ett samlat grepp om bostadspolitiken för att i ett sammanhang hantera frågor om byggande, fastighets- och reavinstbeskattning, ränteavdrag och bruksvärdessystemet i syfte att öka rörligheten på bostadsmarknaden och underlätta bytet mellan större och mindre bostäder med utgångspunkt i enskilda människors aktuella behov och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1873 av Niklas Karlsson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en begränsning i kommunernas möjligheter att göra sig av med delar av sina allmännyttiga bostadsbestånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en begränsning av de inkomstkrav allmännyttiga bostadsbolag ska kunna ställa på bostadssökande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en bred bostadssocial utredning med uppdrag att utreda hur bostadsförsörjningen för utsatta grupper kan utformas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en egen boendeform för unga med begränsad hyrestid där syftet är att öka utbudet av lägenheter som är överkomliga för unga, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2019 av Markus Wiechel (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny egnehemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktat mot unga och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda småhusrörelsen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att se över möjligheterna att öka konkurrensen på byggmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett regionsövergripande organ möjligheten att planera och stärka kommunerna i arbetet med samordnad regional bostadsplanering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till att starta en bostads- och infrastrukturberedning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2205 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyproduktion av hyresbostäder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2445 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera den svenska bostadsmarknaden på kort och på lång sikt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2534 av Börje Vestlund m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2589 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna i sin fysiska planering måste ta hänsyn till behov av särskilda boenden, seniorboende och trygghetsboende och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bostadspolitiken särskilt ska värna långsiktiga spelregler för att främja välfungerande bygg- och bostadsmarknader och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av befintlig forskning om effekterna av bostadssubventioner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för lägre trösklar för nya företag inom byggsektorn i syfte att främja innovation, mångfald och konkurrens och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en egen boendeform för unga med begränsad hyrestid där syftet är att öka utbudet av lägenheter som är överkomliga för unga och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att öka byggandet av studentbostäder.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en särskild förhandlare för studentlägenheter och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovativt byggande och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett helhetsgrepp för att utveckla Sveriges så kallade miljonprogramsområden genom åtgärder för fler upplåtelseformer samt genom förtätning och funktionsblandning möjliggöra fler verksamheter och därigenom ”bygga stad” och öka den sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarheten, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2782 av Jan Björklund m.fl. (FP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att liberalisera bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2813 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för kommuner för att identifiera otrygga områden och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3210 av Ola Johansson m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hitta lösningar för att stödja hushåll med svag ekonomi att efterfråga bostäder genom en översyn av de stödsystem som i dag finns för svaga bostadskonsumenter samt ge kommunerna möjlighet att använda sina bostadsbolag för att få fram fler student- och äldreboenden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samverkan mellan kommuner, regioner och landsting i samhällsplaneringen, bl.a. genom att planeringen av infrastruktur och bostäder sker parallellt och i dialog mellan stat, region, kommuner och näringsliv och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3245 av Johanna Jönsson m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommunerna att gå in som garant för att underlätta för nyanlända att få hyreskontrakt hos privata hyresvärdar och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:583 av Hanna Westerén och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om byggandet av fler hyresrätter, både i stad och på landsbygd, och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:712 av Lars Hjälmered (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rörlighet på bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:778 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att asylsökande inte bör tillåtas gå före i bostadsköer och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:972 av Jamal Mouneimne och Helén Pettersson i Umeå (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att ta fram regelverk som synliggör miljö- och klimatpåverkan under byggprocesser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att uppdatera den nationella strategin för användandet av trä i det svenska byggandet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1531 av Sofia Arkelsten m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver återkomma till riksdagen med bättre politik för bostadsmarknaden som hanterar både inlåsnings effekter och byggande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs ett samlat grepp om bostadspolitiken för att i ett sammanhang hantera frågor om byggande, fastighets- och reavinstantbeskattning, ränteavdrag och bruksvärdessystemet i syfte att öka rörligheten på bostadsmarknaden och underlätta bytet mellan större och mindre bostäder med utgångspunkt i enskilda människors aktuella behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1576 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska Trafikverkets makt över kommunernas planarbete och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1736 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en handlingsplan mot bostadssegregation och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minst hälften av de nya bostäder som byggs fram till 2020 ska vara hyresrätter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun och att regeringen bör återkomma med förslag kring hur detta ska åstadkommas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett förfarande där det krävs tillstånd från länsstyrelsen vid försäljning av bostäder ägda av kommunala bolag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 5 § lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsbolag bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör åläggas att tydligare redogöra för vilka ändamål värdeöverföringen har gått till och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en regel i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som säkerställer att olovliga värdeöverföringar från allmännyttiga bostadsbolag återbetalas till det kommunala bostadsbolaget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som genom transparenta regler förmedlar de flesta såväl allmännyttiga som privata lägenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett krav på privata fastighetsägare att fördela 80 procent av sitt bostadsbestånd, såväl lediga som nybyggda lägenheter, genom en kommunal bostadsförmedling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas vad som kan göras för att de allmännyttiga bostadsbolagen inte ska kunna ställa orimliga inkomstkrav och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1769 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för kommuner för att identifiera otrygga områden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2009 av Solveig Zander (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till startbidrag för byggemskaper och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja användandet av trämaterial vid bostadsbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2150 av Håkan Bergman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka bostadsbyggandet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2410 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nutida egnahemsrörelse och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2411 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktade till unga och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om "småhusrörelsen" och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2501 av Mats Green m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att underlätta ett ökat trähusbyggande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2659 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare underlätta för byggande i områden där betalningsförmåga finns men där traditionell bankfinansiering är svår att ordna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2760 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ekonomiska förutsättningar för att fler ska kunna få en bostad och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2776 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge allmännyttan tydligare roll och syfte för att bygga bort bostadsbristen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2812 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ungas rätt till egen bostad och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2813 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av upprustning, tillgänglighetsanpassning och energieffektivisering av miljonprogrammen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2872 av Anders Forsberg (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka byggandet av hus i trä och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2875 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa vinstuttaget av allmännyttan och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3037 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer utsatta för våld i nära relationer kan få förtur i bostadsköerna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3074 av Ola Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna fördelarna med ett byggande som är bioekonomiskt motiverat och uppmuntrar till en ökad byggnation med trä och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livscykelanalyser enligt LCA bör användas för att verifiera en byggnads energi-, klimat- och miljöpåverkan under byggtiden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja cirkulär ekonomi inom nybyggnad och renovering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3089 av Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gällande byggnormer och lagstiftning för att med inriktade reformer ge en ökad möjlighet till den enskilda individen att förbättra sin boendesituation genom en egen arbetsinsats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3118 av Ola Johansson m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hitta lösningar för att stärka hushåll med svag ekonomi på bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt centrum för energieffektivt byggande och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3192 av Jan Björklund m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om s.k. social housing och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppdrag till Konkurrensverket och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för omvandlingar i hyresrättsdominerade områden och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om redovisningsregler för nybyggnation och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3347 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge länsstyrelsen i uppdrag att peka ut områden för nya stadsdelar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för att upphandla småhus att erbjuda till fast pris och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för sanktionsavgifter gentemot kommuner som inte uppfyller sina planeringstal för bostadsbebyggelse och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3351 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur kommunerna kan arbeta med att förändra områdesplaneringen för

- att möjliggöra en tryggare samt säkrare och därmed ökad närvaro i förorterna för polisen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan med åtgärder för att identifiera och arbeta med otrygga områden i landet och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillse regler för bostadsköer så de är neutrala till etnicitet och ursprung för att alla ska ha samma möjlighet till att få en bostad och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att se över möjligheterna att öka konkurrensen på byggmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett regionövergripande organ möjligheten att planera och stärka kommunerna i arbetet med samordnad regional bostadsplanering och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till att starta en bostads- och infrastrukturberedning och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda olika finansieringsmöjligheter vid köp av bostad och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3378 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovativt byggande och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilken roll den byggda miljön har för situationer av utanförskap och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om volymmål för byggandet av studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av marktillgången nära universiteten och högskolorna i syfte att frigöra mark för studentbostäder och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn kring uthyrningspolicyer och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stadsmiljöutveckling och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3474 av Roger Haddad m.fl. (L):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgången på jourlägenheter och skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligad lagstiftning om kommunernas ansvar för jourlägenheter och skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.